

Regionálna politika Európskej únie

Obsah

3	Predhovor
4	Fakty a čísla
6	Prečo je regionálna politika nevyhnutná?
8	Ako funguje?
20	Pre koho je regionálna politika určená?
24	K čomu smerujeme?
30	Čo sme dosiahli
32	Vaše právo vedieť
33	Publikácie vydané Delegáciou Európskej komisie v Slovenskej republike v rokoch 2001 - 2002
34	Smernice a zásady

Táto brožúra vyšla v oficiálnych jazykoch Európskej únie: dánčine, holandčine, angličtine, fínčine, francúzštine, nemčine, gréčtine, taliančine, portugálčine, španielčine a švédčine.

Európska komisia
Directorate-General for Regional Policy a Directorate-General for Press and Communication
Rue de la Loi / Wetstraat, 200, B – 1049 Brusel

Pôvodný rukopis bol dokončený v decembri 2000.
Ilustrácie: *Véronique Harigaová*

Luxemburg: Kancelária pre oficiálne publikácie Európskeho spoločenstva 2001
Vydavateľ: Delegácia Európskej komisie v SR 2002

Jazyková a redakčná úprava: *Tatiana Žáryová*

ISBN 80-89102-01-8

© Európska komisia

Reprodukovanie podlieha autorským právam.

Vytlačené v Slovenskej republike

Predhovor

Európska regionálna politika je predovšetkým politikou solidarity. Je spôsobom, ktorým Európska únia poskytuje pomoc zaostávajúcim regiónom, pomáha pri konverzii problémových priemyselných oblastí, pri modifikácii vidieckych oblastí s upadajúcim poľnohospodárstvom a pri regenerácii spustnutých častí miest.

Regionálna politika je tiež politikou pre ľudí. Pomáha ľuďom nájsť si prácu a zlepšiť život vo svojich krajinách, v regiónoch, mestách a dedinách. To je dôvod, prečo bolo postavených alebo opravených mnoho diaľnic, rýchlikových tratí a letísk, ktoré spájajú odľahlé regióny s hlavnými centrami ekonomického rastu. Počet malých firiem vo vzdialených regiónoch rýchlo narastá.

V tradičných centrách ťažkého priemyslu prebiehajú zlepšenia v oblasti životného prostredia. Informačná spoločnosť zapúšťa korene na vidieku. Služby v oblasti vzdelávania a voľného času sa rozširujú na predmestia. Toto je len niekoľko príkladov fungovania európskej regionálnej politiky, ktorá pôsobí v súčinnosti s miestnymi orgánmi.

Finančné prostriedky vyčlenené na regionálnu politiku v súčasnosti predstavujú viac ako tretinu celkového rozpočtu Európskej únie. Európska regionálna politika na obdobie rokov 2000 až 2006 prešla významnými zmenami. Regionálna pomoc je koncentrovanejšia, jej riadenie je decentralizované a partnerstvo medzi „obyčajnými občanmi“ a „Bruselom“ je bližšie.

Členské štáty, regióny, miestne orgány a Európska komisia pracujú ruka v ruke. Národné orgány definujú svoju stratégiu rozvoja a realizujú ju, zatiaľ čo Európska komisia zabezpečuje, aby tieto regionálne stratégie zapadali do celkového obrazu spoločenstva a monitoruje a aj kontroluje využívanie finančných prostriedkov spoločenstva.

Od začiatku roku 2000 európska regionálna politika tiež aktívne prispieva k ekonomickému rozvoju krajín, ktoré požiadali o vstup do Európskej únie. V tomto kontexte už boli v desiatich krajinách strednej a východnej Európy prijaté špeciálne nástroje v oblasti životného prostredia a rozvoja dopravných sietí.

Úspech európskej regionálnej politiky je založený na pevnom partnerstve a spolupráci s národnými a miestnymi orgánmi a, samozrejme, na jej schopnosti prijímať inovácie. Táto brožúra umožní každému objaviť možnosti ponúkané politikou, ktorá je predovšetkým službou pre regióny a ich občanov.

Michel BARNIER

Člen Európskej komisie zodpovedný za regionálnu politiku

Fakty a čísla

O čom hovoríme?

Regionálna politika Európskej únie je politikou finančnej solidarity najmä preto, že časť príspevkov členských štátov do rozpočtu spoločenstva smeruje do menej prosperujúcich regiónov a slabším sociálnym skupinám. V období rokov 2000 až 2006 dosiahnu tieto čiastky jednu tretinu rozpočtu spoločenstva, t. j. 213 miliárd eur:

- 195 miliárd eur bude použitých v rámci štyroch štrukturálnych fondov (Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Finančný nástroj na riadenie rybolovu a Riadiaca sekcia Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu);
- 18 miliárd eur bude použitých na Kohézny fond.

Štrukturálne fondy sa zameriavajú na jasne **definované priority**:

- 70 % finančných prostriedkov smeruje do zaostávajúcich regiónov, v ktorých žije 22 % obyvateľov Európskej únie (**Cieľ 1**);
- 11,5 % prostriedkov podporuje ekonomickú a sociálnu konverziu v oblastiach so štrukturálnymi problémami. V takýchto oblastiach žije 18 % obyvateľov únie (**Cieľ 2**);
- 12,3 % prostriedkov prispieva na modernizáciu systému vzdelávania a podporu zamestnanosti (**Cieľ 3**) okrem oblastí spadajúcich pod Cieľ 1, v ktorých sú tieto opatrenia súčasťou stratégie vyrovňovania životnej úrovne.

Európske spoločenstvo využíva štyri **iniciatívy**, v rámci ktorých hľadá spoločné riešenia pre špecifické problémy. Tieto iniciatívy využívajú 5,35 % finančných prostriedkov štrukturálnych fondov na:

- cezhraničnú, medzinárodnú spoluprácu a spoluprácu medzi regiónmi (**Interreg III**);
- udržateľný rozvoj miest a upadajúcich mestských častí (**Urban II**);
- rozvoj vidieka prostredníctvom miestnych iniciatív (**Leader +**);
- boj proti nerovnoprávnosti a diskriminácii v prístupe na trh práce (**Equal**).

Zvláštna časť finančných prostriedkov je určená na skvalitnenie štruktúr rybolovu v regiónoch, ktoré nezahŕňa Cieľ 1 (0,5 %).

Finančné prostriedky sú vyčlenené aj na inovačné akcie na podporu nových návrhov rozvoja a experimentovanie s nimi (0,51 %).

Štrukturálne fondy finančne podporujú viacročné programy, ktoré vytvárajú stratégie rozvoja navrhnuté v rámci partnerstiev spájajúce regióny, členské štáty a Európsku komisiu. Tieto programy pritom berú do úvahy usmernenia vypracované Európskou komisiou s platnosťou pre celú Európsku úniu. Sú založené na ekonomických a sociálnych štruktúrach s cieľom:

- rozvíjať infraštruktúru, napr. dopravu a energetiku;
- rozširovať telekomunikačné služby;
- pomáhať podnikom a zabezpečovať školenia pre ich pracovníkov;
- rozširovať nástroje a know-how informačnej spoločnosti.

Rozvojové iniciatívy financované zo štrukturálnych fondov musia zodpovedať špecifickým potrebám identifikovaným regiónmi alebo členskými štátmi. Sú súčasťou takého prístupu k rozvoju, ktorý rešpektuje životné prostredie a rovnaké príležitosti. Ich realizácia je decentralizovaná, čo znamená, že za ňu zodpovedajú najmä národné a regionálne orgány.

Najmä Kohézny fond poskytuje priame financovanie projektov zameraných na infraštruktúru v životnom prostredí a dopravnú infraštruktúru v Španielsku, Grécku, Írsku a Portugalsku, ktorá je stále nevyhovujúca. **Predvstupový nástroj pre štrukturálnu politiku (ISPA)** poskytuje rovnakú pomoc desiatim krajinám strednej a východnej Európy, ktoré požiadali o členstvo v Európskej únii.

Bez ohľadu na druh finančnej pomoci tieto nástroje dopĺňajú, ale nenahrádzajú aktivity na národnej úrovni.

Ďalšie informácie nájdete na webovej stránke http://europa.eu.int/comm/regional_policy

Hlavné etapy

1957	Štáty, ktoré podpísali Rímsku zmluvu, uviedli v jej preambule potrebu „posilniť jednotu svojich ekonomík a zabezpečiť ich harmonický rozvoj zmenšením rozdielov existujúcich medzi rôznymi regiónmi a zaostávania znevýhodnených regiónov“.
1958	Založenie dvoch rezortných fondov: Európskeho sociálneho fondu (ESF) a Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu (EAGGF).
1975	Vytvorenie Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) s cieľom pridelenia časti príspevkov členských štátov do rozpočtu chudobnejším štátom.
1986	Jednotný európsky akt položil základ jedinečnej kohéznej politiky zameranej na odstránenie prekážok na jednotnom trhu pre južné štáty a iné znevýhodnené regióny.
1989 – 1993	Európska rada v Berlíne vo februári 1988 prehodnotila fungovanie fondov solidarity (teraz označovaných ako štrukturálne fondy) a vyčlenila na ne 68 miliárd ECU (v cenách roku 1997).
1992	Zmluva o Európskej únii, ktorá vstúpila do platnosti v roku 1993, označila kohéziu za jeden z hlavných cieľov Európskej únie, spolu s hospodárskou a menovou úniou a jednotným trhom. Umožnila tiež vytvorenie Kohézneho fondu na podporu projektov v oblasti životného prostredia a dopravy v najmenej prosperujúcich členských štátoch.
1994 – 1999	Európska rada v Edinburghu (v decembri 1993) rozhodla o vyčlenení takmer 177 miliárd ECU (v cenách roku 1999) na kohéznú politiku, čo predstavuje jednu tretinu rozpočtu Európskeho spoločenstva. Spolu so štrukturálnymi fondmi bol vytvorený nový Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIFG).
1997	Amsterdamská zmluva potvrdila dôležitosť kohézie a zdôraznila potrebu spolupráce pri znižovaní nezamestnanosti.
2000 – 2006	Európska rada v Berlíne (v marci 1999) zreformovala štrukturálne fondy a upravila fungovanie Kohézneho fondu. Tieto fondy dostanú v období rokov 2000 až 2006 viac ako 30 miliárd eur ročne, t. j. 213 miliárd eur v priebehu siedmich rokov. Predvstupový nástroj pre štrukturálnu politiku (ISPA) a Špeciálny predvstupový program pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (SAPARD) dopĺňajú program PHARE s cieľom prispieť k ekonomickému a sociálnemu rozvoju kandidátskych krajín v strednej a východnej Európe.

Prečo je regionálna politika nevyhnutná?

Hoci Európska únia je jedna z najprosperujúcejších ekonomických oblastí vo svete, rozdiely medzi členskými štátmi sú veľké, čo je ešte zreteľnejšie pri pohľade na 250 rôznych regiónov Európskej únie.

Pri stanovení rozdielov musíme predovšetkým hodnotiť a porovnávať výsledky produkcie krajín, ktoré sú vyjadrené v ich hrubom domácom produkte (HDP). Napríklad v Grécku, Portugalsku a Španielsku tvorí priemerný HDP na obyvateľa iba 80 % priemeru spoločenstva. Luxembursko presahuje tento priemer o viac ako 60 %. Desať najdynamickejších regiónov Európskej únie má HDP trikrát vyšší ako desať najmenej rozvinutých regiónov.

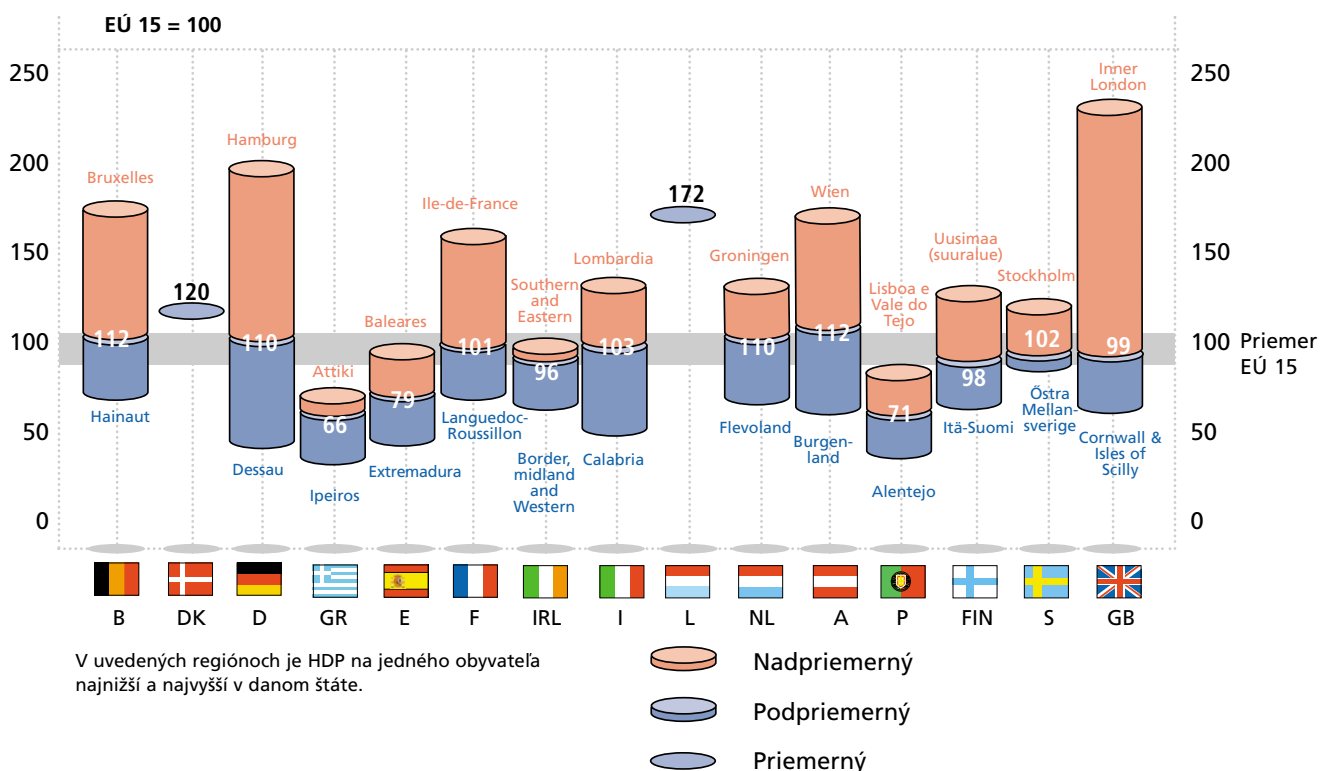
Inými slovami, nie všetci Európania majú rovnaké možnosti a príležitosti úspešne čeliť výzvam globalizácie. Všetko závisí od skutočnosti, či žijú v prosperujúcom alebo chudobnejšom regióne, v oblasti, ktorá sa rozvíja alebo upadá, v meste alebo na vidieku, na periférii únie alebo v jej ekonomickom centre.

Za prístup k zamestnanosti, konkurencieschopnosť firiem a investície v elektronických technológiách zodpovedajú ekonomickí aktéri, národné a regionálne orgány. Nie však len oni.

Solidarita medzi národmi Európskej únie, ekonomický a sociálny rast a posilnená kohézia boli vpísané do preambuly Amsterdamskej zmluvy. Okrem toho sa v článku 158 upravenej zmluvy zakladajúcej Európske spoločenstvo hovorí: „...spoločenstvo sa bude usilovať o znižovanie rozdielov v úrovni rozvoja regiónov a zaostávania znevýhodnených regiónov alebo ostrovov vrátane vidieckych oblastí“. Preto členské štáty realizujú európsku regionálnu politiku financovanú prostredníctvom európskych fondov (štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu), ktorá odráža túto solidaritu medzi občanmi Európskej únie.

Pomoc Európskej únie sa neobmedzuje len na finančné príspevky. Prostredníctvom regionálnej politiky spoločenstvo dohliada na rozvojové aktivity plánované na miestnej úrovni. Tam, kde je to nevyhnutné, dopĺňa regionálna politika vnútorný trh a hospodársku a menovú úniu.

Regionálne rozdiely v HDP na obyvateľa medzi členskými štátmi, 1997
(podľa kúpnej sily obyvateľstva)

Odpoveď na nové výzvy

Na začiatku tretieho tisícročia stojí regionálna politika Európskej únie pred tromi novými veľkými výzvami.

Európska únia sa pripravuje na prijatie nových štátov, v ktorých sú ekonomické a sociálne podmienky často horšie ako v najmenej rozvinutých regiónoch pätnástich súčasných členských štátov. Preto je potrebná predvstupová pomoc.

Po liberalizácii svetového obchodu konkurencia medzi podnikmi veľmi vzrástla. Podniky vznikajú tam, kde nájdu najlepšie podmienky na zvýšenie svojej konkurencieschopnosti

(veľmi kvalitná infraštruktúra a služby, zruční pracovníci). Najmenej pripravené regióny musia dostať pomoc pri zabezpečení infraštruktúry, ako aj moderných a efektívnych služieb, ktoré im zabezpečia väčšiu atraktivnosť.

Technologická revolúcia a informačná spoločnosť vyžaduje od podnikov a občanov Európskej únie, aby sa veľmi rýchlo prispôbovali stále sa meniacej situácii.

Aby to bolo možné, obyvatelia regiónov musia mať prístup k najmodernejšiemu know-how prostredníctvom telekomunikačných sietí, inovácií a kvalitného vzdelávania.

Reformami k väčšiemu úspechu

V roku 1999 členské štáty poskytli Európskej únii nové finančné zdroje na prehĺbenie a rozšírenie jej aktivít v období rokov 2000 až 2006. Spolu s Agendou 2000, ktorá obsahuje túto finančnú perspektívu spoločenstva, boli prijaté mnohé reformy, ktoré ovplyvnia hlavné politiky Európskej únie.

Hlavným princípom reformy regionálnej politiky je dôraz na ďalšiu pomoc regiónom, ktorých vývoj

zaostáva a ktoré majú vážne problémy v oblasti infraštruktúry, vo vytváraní ekonomickej aktivity a vo vzdelávaní.

Realizácia tejto politiky bola zjednodušená zredukovaním rozsahu nástrojov pomoci. Výraznými zmenami tiež prešiel spôsob riadenia fondov.

Jedinečná pridaná hodnota

Bezprostredne po prijatí zásad riadenia regionálnej pomoci v rokoch 2000 až 2006 Európska komisia predstavila svoje priority ekonomickej a sociálnej stratégie rozvoja. Návrhy členských štátov a regiónov sú založené na týchto východiskách Európskej komisie, ktoré stoja nad prioritami stanovenými na národnej úrovni, alebo na

skúsenostiach a realizovaných aktivitách, ktoré mali najväčší vplyv na celú Európsku úniu.

Spoločné aktivity a presadzovanie európskeho modelu regionálnej politiky sa nesmú chápať ako prekážky pre občanov Európskej únie, ale ako poskytovanie príležitostí v globalizovanom svete.

Ako funguje?

Európska regionálna politika je jedinečnou spoločnou politikou založenou na finančnej solidarite. Umožňuje použitie viac ako 35 % rozpočtu Európskej únie, ktorý prichádza najmä z bohatších členských štátov, v znevýhodnených regiónoch. Tento prístup nepomáha len štátom, ktoré sú prijímateľmi pomoci, ale tiež tým, ktoré sú hlavnými prispievateľmi do rozpočtu spoločenstva, pretože ich podniky v dôsledku toho profitujú z veľkých investičných príležitostí a z ekonomického a technologického transferu know-how najmä v tých regiónoch, kde rôzne typy ekonomických aktivít ešte v skutočnosti nenaštartovali. Regionálna politika umožňuje všetkým regiónom, aby prispeli k vyššej konkurencieschopnosti Európskej únie.

Európsku solidaritu vyjadrujú najmä štyri štrukturálne fondy, ktoré majú vo všetkých členských štátoch multiplikačný efekt na ekonomické a sociálne faktory stimulujúce ekonomiku niektorého regiónu. Príspevky do fondov vzrástli za desaťročie štvornásobne:

z 8 miliárd eur ročne v roku 1989 na 32 miliárd eur v roku 1999. V rokoch 2000 až 2006 budú predstavovať 28 miliárd eur ročne, čo je 197 miliárd eur na obdobie siedmich rokov (v cenách roku 1999).

Pretože Španielsko, Grécko, Írsko a Portugalsko majú stále nevyhovujúcu dopravnú infraštruktúru a infraštruktúru v oblasti životného prostredia, finančná pomoc týmto krajinám prúdi cez špeciálny fond. Je to Kohézny fond, ktorý bude mať v rokoch 2000 až 2006 k dispozícii asi 2,5 miliardy eur ročne, čo je celkovo 18 miliárd eur (v cenách roku 1999).

V rokoch 2000 až 2006 bude teda celkovo dostupných 213 miliárd eur na zlepšenie ekonomickej situácie znevýhodnených regiónov, oblastí so zvláštnymi hendikepmi a ohrozených spoločenských skupín. Okrem toho mnohé špecifické projekty získajú európsku dimenziu vďaka usmerneniam Európskej komisie a výmene know-how medzi jednotlivými regiónmi.

Štrukturálna pomoc na roky 2000 až 2006	
	213 miliárd
Štrukturálne fondy	195 miliárd
● Prioritné ciele	182,45 miliardy
Cieľ 1	135,90 miliardy
Cieľ 2	22,50 miliardy
Cieľ 3	24,05 miliardy
● Komunitné iniciatívy	10,44 miliardy
● Rybolov	1,11 miliardy
● Inovačné akcie	1 miliarda
Kohézny fond	18 miliárd
Sumy sú uvedené v eurách (v cenách roku 1999)	

A. Nástroje solidarity

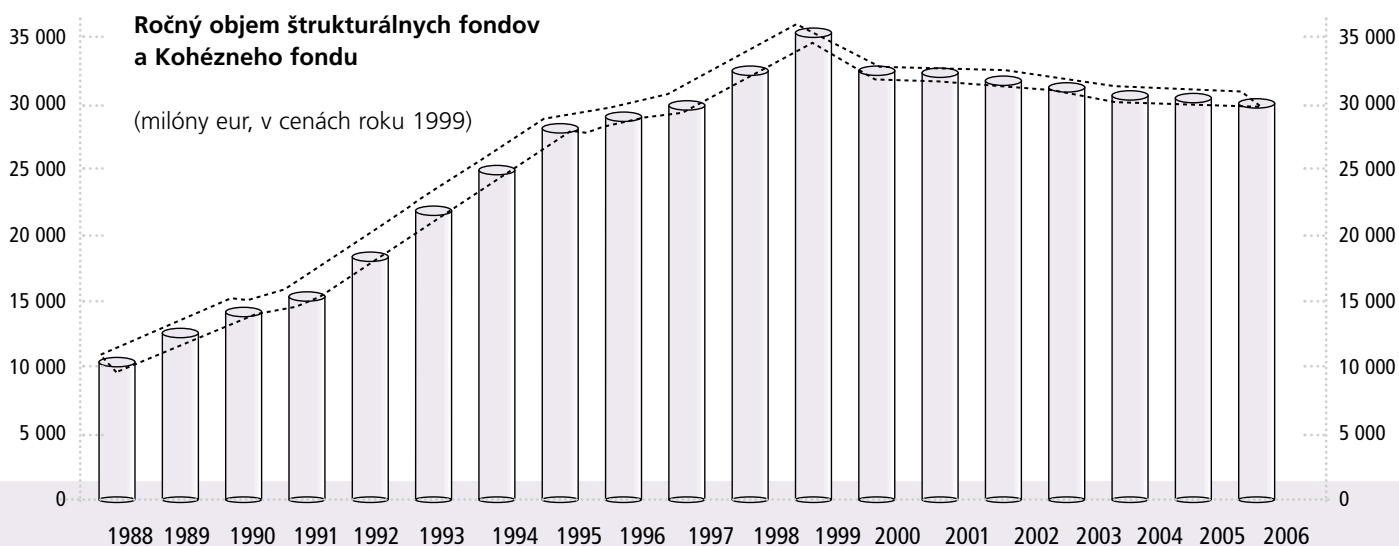
Štyri štrukturálne fondy nepredstavujú jediný zdroj financovania v rámci rozpočtu Európskej únie. Napriek tomu, že všetky pôsobia spoločne, každý má svoje špecifické tematické oblasti.

- **Európsky fond regionálneho rozvoja (European Regional Development Fund – ERDF)** financuje infraštruktúru, investície do tvorby pracovných príležitostí, miestne rozvojové projekty a pomoc malým firmám.
- **Európsky sociálny fond (European Social Fund – ESF)** podporuje návrat nezamestnaných a znevýhodnených skupín do pracovného života, najmä financovaním odbornej prípravy a systému podpory zamestnávania týchto skupín.
- **Finančný nástroj na riadenie rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance – FIFG)** pomáha adaptovať a modernizovať rybolovný priemysel.

- **Riadiaca sekcia Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund – EAGGF)** finančne podporuje rozvoj vidieka a pomoc farmárom najmä v zaostávajúcich regiónoch. „Garančná“ sekcia tohto fondu podporuje aj rozvoj vidieka v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky vo všetkých častiach Európskej únie.

Štrukturálne fondy nefinancujú individuálne projekty, ale viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré pripravujú regióny, členské štáty a Európska komisia (pozri *Od teórie k praxi*). Programy sú pripravené podľa spoločných východísk navrhnutých Európskou komisiou pre Európsku úniu ako celok (pozri *Ako funguje?*).

Kohézny fond poskytuje priame finančné prostriedky na individuálne projekty zamerané na zlepšenie životného prostredia a rozvoj dopravných sietí.

1. Tri prioritné ciele

V záujme zvýšenia a zabezpečenia čo najlepších výsledkov je 94 % štrukturálnych fondov zameraných na tri ciele, ktoré boli definované ako priority:

Cieľ 1 (územný)

Pomoc zaostávajúcim regiónom, t. j. dobudovanie stále chýbajúcej základnej infraštruktúry alebo podpora investícií v obchodno-ekonomickej činnosti.

Vzťahuje sa asi na päťdesiat regiónov, v ktorých žije až 22 % obyvateľov Európskej únie a ktoré dostávajú 70 % finančných prostriedkov.

Cieľ 2 (územný)

Podpora ekonomickej a sociálnej konverzie v priemyselných, vidieckych, mestských oblastiach a v oblastiach závislých od rybolovu, ktoré majú štrukturálne problémy.

V týchto krízových oblastiach, ktoré dostávajú 11,5 % celkového rozpočtu, žije 18 % obyvateľov Európskej únie.

Cieľ 3 (tematický)

Modernizovanie systémov vzdelávania a podpora zamestnanosti.

Nástroje podporované v rámci Cieľa 3 sú určené pre celú Európsku úniu okrem tých regiónov, na ktoré sa vzťahuje Cieľ 1, v rámci vyrovnávacích programov ktorého sú obsiahnuté aj nástroje na vzdelávanie a zamestnanosť. Na Cieľ 3 je určených 12,3 % celkového rozpočtu.

	Cieľ 1	Cieľ 2	Cieľ 3
Fondy	ERDF ESF EAGGF – Riadenie FIFG	ERDF ESF	ESF

Pridelené finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov podľa cieľa a krajiny

(milióny eur, v cenách roku 1999)

Členský štát	Cieľ 1	Prechodná pomoc v rámci Cieľa 1	Cieľ 2	Prechodná pomoc v rámci bývalého Cieľa 2 a 5(b)*	Cieľ 3	Celkom
 Belgicko	0	625	368	65	737	1 795
 Dánsko	0	0	156	27	365	548
 Nemecko	19 229	729	2 984	526	4 581	28 049
 Grécko	20 961	0	0	0	0	20 961
 Španielsko	37 744	352	2 553	98	2 140	42 887
 Francúzsko	3 254	551	5 437	613	4 540	14 395
 Írsko	1 315	1 773	0	0	0	3 088
 Taliansko	21 935	187	2 145	377	3 744	28 388
 Luxembursko	0	0	34	6	38	78
 Holandsko	0	123	676	119	1 686	2 604
 Rakúsko	261	0	578	102	528	1 469
 Portugalsko	16 124	2 905	0	0	0	19 029
 Fínsko	913	0	459	30	403	1 805
 Švédsko	722	0	354	52	720	1 848
 Veľká Británia	5 085	1 166	3 989	706	4 568	15 514
 EÚ 15	127 543	8 411	19 733	2 721	24 050	182 458

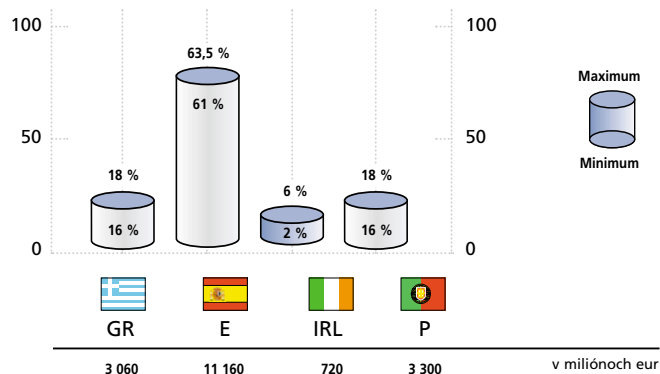
* Prechodná pomoc v rokoch 2000 až 2006 bude určená tým regiónom, ktoré v roku 1999 nedosiahli uspokojivú ekonomickú a sociálnu úroveň, v takom objeme regionálnej pomoci spoločenstva ako predtým (pozri stranu 20).

2. Kohézny fond

Kohézny fond bol založený ako zvláštny fond solidarity v roku 1993 na pomoc štyrom málo prosperujúcim členským štátom: Grécku, Portugalsku, Írsku a Španielsku. Poskytuje pomoc týmto krajinám pri financovaní veľkých projektov v oblasti životného prostredia a dopravy.

V rokoch 2000 až 2006 dosiahol ročný rozpočet Kohézneho fondu 2,5 miliardy eur, čo predstavuje 18 miliárd eur na obdobie siedmich rokov.

Pridelené finančné prostriedky z Kohézneho fondu na obdobie rokov 2000 až 2006 (v cenách roku 1999)

3. Štyri komunitné iniciatívy

Európska únia tiež navrhla štyri špeciálne programy, známe ako komunitné iniciatívy, ktoré sú zamerané na hľadanie spoločných riešení problémov zasahujúcich celú Európsku úniu.

Tieto štyri programy obsahujú 5,35 % rozpočtu štrukturálnych fondov. Každá iniciatíva je financovaná iba jedným fondom.

Interreg III

podporuje cezhraničnú, nadnárodnú spoluprácu a spoluprácu medzi regiónmi, t. j. vytváranie cezhraničných partnerstiev na podporu vyváženého rozvoja multiregionálnych oblastí (financovaný Európskym fondom regionálneho rozvoja – ERDF).

Leader +

sa snaží spájať aktívne subjekty vo vidieckych komunitách a ekonomickej sfére v záujme hľadania nových miestnych stratégií udržateľného rozvoja (financovaný z Riadiacej sekcie Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu – EAAGF).

Urban II

je zameraný na podporu inovačných stratégií pri regenerácii miest a chátrajúcich mestských častí (financovaný Európskym fondom regionálneho rozvoja – ERDF).

Equal

sa snaží eliminovať faktory vedúce k nerovnoprávnosti a diskriminácii na trhu práce (financovaný Európskym sociálnym fondom – ESF).

Pridelené finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov na komunitné iniciatívy a na štát

(milióny eur, v cenách roku 1999)

	Členský štát	Interreg III	Urban II	Equal	Leader +	Celkom
	Belgicko	104	20	70	15	209
	Dánsko	34	5	28	16	83
	Nemecko	737	140	484	247	1 608
	Grécko	568	24	98	172	862
	Španielsko	900	106	485	467	1 958
	Francúzsko	397	96	301	252	1 046
	Írsko	84	5	32	45	166
	Taliansko	426	108	371	267	1 172
	Luxembursko	7	0	4	2	13
	Holandsko	349	28	196	78	651
	Rakúsko	183	8	96	71	358
	Portugalsko	394	18	107	152	671
	Fínsko	129	5	68	52	254
	Švédsko	154	5	81	38	278
	Veľká Británia	362	117	376	106	961
	Siete	47	15	50	40	152
	EÚ 15	4 875	700	2 847	2 020	10 442

4. Špeciálna pomoc rybolovu

Rybolov a vodné hospodárstvo sú odvetvami, ktoré prechádzajú reštrukturalizáciou. Štruktúra výroby, na mori aj na súši, sa musí zamerať na:

- vytvorenie udržateľnej rovnováhy medzi morskými zdrojmi a ich využitím;
- vedenie firiem k väčšej konkurencieschopnosti;
- skvalitňovanie zásobovania a rozvoj rybolovu a produktov vodného hospodárstva.

Tieto opatrenia budú podporované Finančným nástrojom na riadenie rybolovu (FIFG) v regiónoch spadajúcich pod Cieľ 1 a v iných regiónoch podľa potreby (0,5 % rozpočtu štrukturálnych fondov).

Členský štát	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	GB	EUR 15
Rybolov	34	197	107	0	200	225	0	96	0	31	4	0	31	60	121	1 106

(milióny eur, v cenách roku 1999)

5. Inovačné akcie

V záujme zvýšenia úrovne stratégií regionálneho rozvoja Európska komisia rozhodla o podpore pre najnovšie návrhy riešení, ktoré zatiaľ neboli dostatočne rozpracované. Očakáva sa, že vytvoria v regiónoch priestor na experimentovanie, ktorý niekedy nie je dostatočný, ale musia zodpovedať výzvam informačnej spoločnosti a zvyšovať konkurencieschopnosť ekonomiky daného regiónu.

Európska komisia stanovila tri pracovné témy pre

inovačné akcie Európskeho fondu regionálneho rozvoja na obdobie rokov 2000 až 2006:

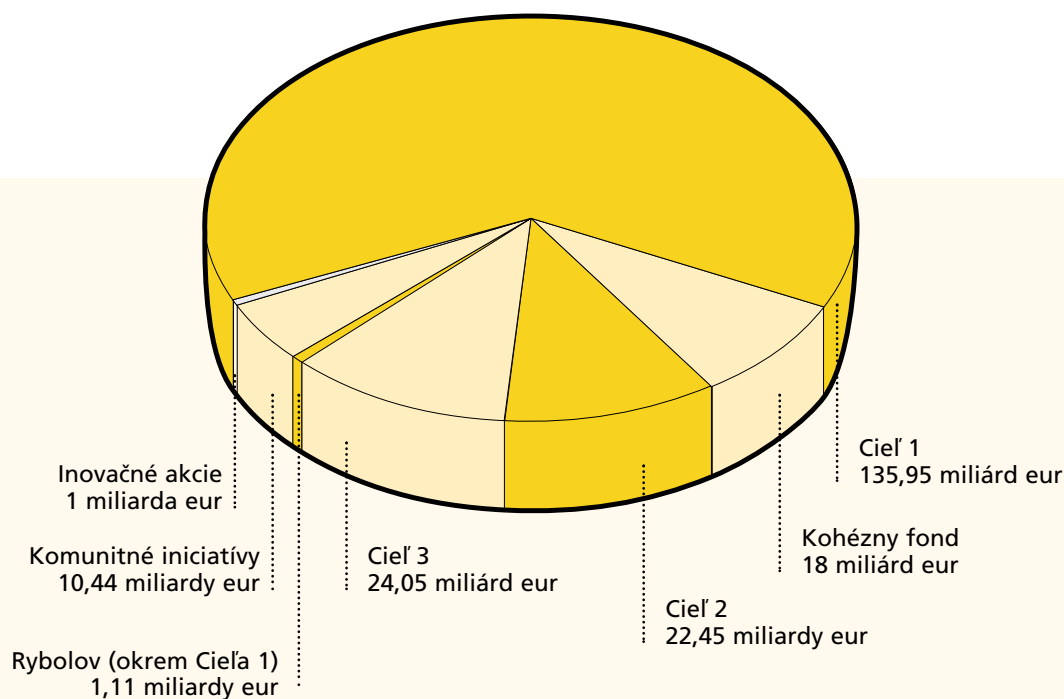
- regionálne ekonomiky založené na vedomostiach a technologických inováciách;
- eEuropeRegio: informačná spoločnosť v službách regionálneho rozvoja;
- regionálna identita a udržateľný rozvoj.

Ďalšie inovačné akcie sú plánované pre oblasť zamestnanosti a vzdelávania (financované Európskym sociálnym fondom) a v oblasti rybolovu (financované Finančným nástrojom na riadenie rybolovu).

Inovačné akcie s rozpočtom asi 1 miliardy eur, čo predstavuje 0,5 % rozpočtu štrukturálnych fondov, financujú prípravu nových stratégií a experimentálnej fázy projektov. Ak je začiatková fáza projektu uspokojivá, projekt môže byť zaradený do stratégií v rámci niektorého z cieľov.

Celkový objem pridelených finančných prostriedkov pre štrukturálne fondy a Kohézny fond v rokoch 2000 až 2006

(v cenách roku 1999)

Decentralizované riadenie a posilnená kontrola

Európska komisia prevedie finančné prostriedky spoločenstva členskému štátu len vtedy, keď sa programy rozvoja, ktoré tento štát prijal, naozaj realizujú (pozri *Od teórie k praxi*). Aby európska komisia podporila naštartovanie nových programov, po oficiálnom prijatí programu uskutoční platbu vo výške 7 %. Členské štáty musia potom požiadať o ďalšiu platbu Európsku komisiu, ktorá preplatí len oprávnené náklady.

Členské štáty určia pre každý program riadiaci orgán zodpovedný za výber projektov. „Platobný orgán“ zodpovedá za oprávnenosť nákladov a žiadanie platieb od Európskej komisie. Platobné orgány musia garantovať, že všetky finančné prostriedky žiadané z fondov spoločenstva sú v súlade s pravidlami ich čerpania a politikami spoločenstva, napríklad životným prostredím, rovnakými príležitosťami a štátnou pomocou.

Ak Európska komisia zistí nedostatočnosť národnej kontroly, alebo zistí nezrovnalosti, môže zastaviť vyplácanie finančných prostriedkov, alebo dokonca môže žiadať vrátenie už vyplatenej sumy.

Operačná rezerva

Operačná rezerva je novým nástrojom na zabezpečenie efektívnosti pomoci financovanej zo štrukturálnych fondov. Princíp je jednoduchý: časť (4 %) prostriedkov poukázaných každému členskému štátu je viazaná ako rezerva do roku 2003, keď bude pridelená najúspešnejším programom, čo ukáže hodnotenie prostredníctvom monitorovacích indikátorov odrážajúcich efektívnosť, riadenie a využívanie finančných prostriedkov.

Komisia vyčlení rezervu na základe návrhov jednotlivých členských štátov najneskôr 31. marca 2004. Tým vytvorí podstatnú motiváciu pre programových manažérov, ktorí do konca roku 2003 musia preukázať efektívne a úspešné využívanie dostupných verejných fondov.

B. Špeciálna pomoc pre kandidátske krajiny

Pri stanovení finančnej perspektívy na obdobie rokov 2000 až 2006 (Agenda 2000) Európska únia vyjadrila svoj záujem aj o situáciu v kandidátskych krajinách, najmä v strednej a východnej Európe. To sa odrazilo vo vytvorení dvoch nových predvstupových fondov: ISPA a SAPARD, ako aj vyčlenením rezervy 40 miliárd eur na predpokladané štrukturálne náklady kandidátskych krajín po ich vstupe do Európskej únie.

Potreby týchto krajín sú obrovské v každej oblasti: v infraštruktúre, priemysle, službách, malých podnikoch, poľnohospodárstve a životnom prostredí. V rámci prípravy na vstup do Európskej únie kandidátske krajiny s Európskou komisiou vypracovali Partnerstvo pre vstup, v ktorom špecifikovali hlavné problémy, ktoré musí krajina prekonať. Tieto strategické dokumenty predstavujú rámec na programovanie predvstupovej pomoci.

Európske spoločenstvo celkovo poskytuje pomoc desiatim krajinám strednej a východnej Európy prostredníctvom troch nástrojov:

- Najstarší z nich, program PHARE (ktorý začal v roku 1989), slúži na skvalitňovanie inštitúcií, administratívy a štátnych orgánov s cieľom zabezpečiť správnu aplikáciu práva spoločenstva a podporovať nové investície v sociálnej a hospodárskej oblasti, kde sú najviac potrebné (infraštruktúra, obchod, sociálne nástroje);

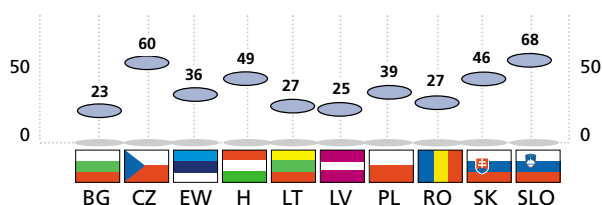
- SAPARD (Špeciálny predvstupový program pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka) podporuje úsilie kandidátskych krajín pridať sa k Spoločnej poľnohospodárskej politike Európskej únie (od roku 2000). Obsahuje veľké množstvo nástrojov týkajúcich sa prispôbovania štruktúry poľnohospodárstva, kvality potravín a ochrany spotrebiteľa, rozvoja vidieka, ochrany životného prostredia a technickej pomoci;

- ISPA (Predvstupový nástroj pre štrukturálnu politiku) sleduje líniu Kohézneho fondu pri financovaní výstavby veľkých projektov v oblasti ochrany životného prostredia a dopravy (od roku 2000).

Rôzne partnerské nástroje a špecifická predvstupová pomoc sú určené aj pre Maltu, Cyprus a Turecko.

HDP kandidátskych krajín na obyvateľa v porovnaní s EÚ (1998)

(na základe kúpnej sily obyvateľstva)

Predvstupová pomoc na roky 2000 až 2006

Predvstupová pomoc na roky 2000 až 2006	21 840
PHARE	10 920
SAPARD	3 640
ISPA	7 280

v miliónoch eur

Ročne pridelené finančné prostriedky z predvstupových fondov kandidátskym krajinám rokujúcim o vstupe do EÚ od roku 2000

(milióny eur, v cenách roku 1999)

Členská krajina	PHARE Národné programy	ISPA Minimum	ISPA Maximum	SAPARD
 Bulharsko	100	83,2	124,8	52,1
 Česko	79	57,2	83,2	22,1
 Estónsko	24	20,8	36,4	12,1
 Maďarsko	96	72,8	104,0	38,1
 Lotyšsko	30	36,4	57,2	21,8
 Litva	42	41,6	62,4	29,8
 Poľsko	398	312,0	384,8	168,7
 Rumunsko	242	208,0	270,4	150,6
 Slovensko	49	36,4	57,2	18,3
 Slovinsko	25	10,4	20,8	6,3
Celkom	1 085	1 040		520

* V prípade ISPA je rozpočet daný ako celkový balík, aby prijímatelia pomoci boli motivovaní predkladať kvalitné projekty a aby sa zabezpečil flexibilný manažment zdrojov.

Malta

a

Cyprus

Smernica prijatá Európskou radou v marci 2000 určila 57 miliónov eur na predvstupovú pomoc pre Cyprus a 38 miliónov eur pre Malta na obdobie rokov 2000 až 2004.

C. Od teórie k praxi

1. Rada, t.j. všetci členovia Európskej únie, na základe návrhu Európskej komisie a po prerokovaní s Európskym parlamentom schváli rozpočet na štrukturálne fondy a základné pravidlá ich využívania. Štrukturálne fondy sú rozdelené podľa krajín a cieľov. Oblasti, ktoré môžu čerpať tieto finančné prostriedky, určí Európska komisia na základe dohody so štátmi, ktorých sa financovanie týka. Komisia navrhne spoločné tematické východiská.

9. Príslušné orgány pravidelne monitorujú napredovanie programov, informujú Európsku komisiu a garantujú, že finančné prostriedky sú využívané tým najlepším spôsobom (oprávnenosť nákladov). Komisia pozorne sleduje kontrolný systém a postupne vypláca zvyšné čiastky príspevkov zo štrukturálnych fondov. Analyzuje vývoj monitorovacích indikátorov a hodnotiace štúdie a vykonáva tematické zmeny. Pracovníci zodpovedajúci za programy dostanú upozornenie ihneď po prijatí nových priorít spoločenstva, ktoré majú vplyv na regionálny rozvoj.

Štrukturálne fondy neprideluje schváleným projektom Európska komisia. Zatiaľ čo hlavné priority programov rozvoja sú definované v spolupráci s komisiou, za výber projektov a ich riadenie sú zodpovedné národné a regionálne inštitúcie. Väčšia decentralizácia je jednou z hlavných inovácií v novom programovom období.

8. Vybrané inštitúcie môžu potom implementovať svoj projekt, ktorý musí skončiť pred termínom stanoveným v danom programe, pretože plán pridelenia pomoci spoločenstva je od začiatku fixný.

Schválené projekty sú financované z národných rozpočtov a fondov spoločenstva a rozpočty programov vždy obsahujú finančné prostriedky Európskej únie, ako aj národné zdroje (štátne a súkromné).

A Kohézny fond a ISPA?

Na rozdiel od štrukturálnych fondov Kohézny fond a ISPA nefinancujú programy, ale projekty alebo časti projektov, ktoré sú od začiatku jasne identifikované. Tieto projekty predkladajú Európskej komisii členské štáty a sú riadené národnými inštitúciami a kontrolované Monitorovacím výborom.

7. Relevantné inštitúcie vyberú projekty, ktoré najlepšie zodpovedajú cieľom programu a informujú žiadateľov o ich rozhodnutí.

2. Na základe týchto rozhodnutí predloží každý členský štát alebo región svoje návrhy a zoskupí ich v pláne rozvoja podľa problémových oblastí alebo ohrozených sociálnych skupín, berúc pritom do úvahy tematické východiská Európskej komisie. Do tohto procesu sú zainteresované subjekty pôsobiace v ekonomickej a sociálnej oblasti.

3. Po dokončení sú plány zaslané Európskej komisii.

Finančné prostriedky Európskej únie dopĺňajú národné financie, aby krajina nebola obmedzovaná svojou finančnou kapacitou.

Fondy spoločenstva však neslúžia ako prostriedok, ktorý šetrí krajinám ich vlastné rozpočty.

Členské štáty sú si vedomé zodpovednosti za rozvoj problémových oblastí. Európska únia im pomáha dosiahnuť viac alebo lepšie výsledky, ako by mohli dosiahnuť samostatne. To je v skutočnosti pridaná hodnota štrukturálnych fondov.

4. Členské štáty a Európska komisia prediskutujú obsah týchto dokumentov, ako aj vhodné národné fondy a fondy spoločenstva, ktoré môžu byť použité na ich realizáciu.

5. Keď sa obe strany zhodnú v týchto otázkach, Európska komisia prijme výsledné plány ⁽¹⁾ a programy. Vykoná platbu, aby členské štáty mohli začať s implementáciou programu.

6. O detailoch týchto programov, najmä o dodatkoch k programom, rozhodujú národné a regionálne orgány. Komisia sa nezúčastňuje na týchto rokovaniach, ale je o nich informovaná. Po ich schválení tieto dokumenty umožňujú inštitúciám začať realizáciu projektov podľa ich operačných metód (výzvy na podávanie projektov, výzvy na návrhy budovania infraštruktúry atď.). Programy sa vtedy začnú realizovať.

(1) Sú známe ako Rámce pomoci spoločenstva alebo Jednotné programové dokumenty, v závislosti od toho, či je pre implementáciu programu potrebné rozhodnutie Európskej komisie.

Pre koho je regionálna politika určená?

Skúsenosti ukazujú, že regionálna politika môže byť úspešná len vtedy, keď sústreďí svoje úsilie na obmedzený počet pomerne veľkých oblastí. Preto sa v zásadách týkajúcich sa štrukturálnych fondov, ktoré boli prijaté v roku 1999, odrazila snaha o zredukovanie rozdrobenosti fondov a vyjasnili sa kritériá výberu regiónov s najväčšou potrebou verejnej pomoci pri ich rozvoji. Časť prostriedkov štrukturálnych fondov je vyhradená pre problémové sociálne skupiny v rámci celej Európskej únie bez definovania geografických kritérií. Princíp „väčšej koncentrácie“ znamená pomoc únie pri postupnej integrácii nových členských štátov a zároveň pokračujúcu pomoc znevýhodneným regiónom.

Prijímateľmi finančnej pomoci sú rôzne skupiny:

1. Znevýhodnené regióny
2. Oblasti so špecifickými hendikepmi
3. Ohrozené skupiny v spoločnosti
4. Miestne a regionálne orgány
5. Kandidátske krajiny

Prechodná pomoc: Mäkké pristátie

V roku 1999 sa ekonomická a sociálna situácia v niektorých regiónoch tak zmenila, že pokračovanie regionálnej pomoci spoločenstva v rokoch 2000 až 2006 by nebolo opodstatnené. Aby sa predišlo príliš tvrdému ukončeniu pomoci pre tieto oblasti, boli prijaté postupné opatrenia pre tieto regióny:

- Regióny spadajúce pod Cieľ 1 v rokoch 1994 až 1999 budú naďalej dostávať pomoc až do konca roku 2005. Ak niektoré oblasti v týchto regiónoch spĺňajú kritériá pre Cieľ 2, budú dostávať pomoc zo štyroch štrukturálnych fondov do konca roku 2006. Do tohto dátumu budú ďalšie oblasti dostávať pomoc z Európskeho sociálneho fondu (Cieľ 3), z Riadiacej sekcie Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu (rozvoj vidieka) a z Finančného nástroja pre rozvoj rybolovu, ale nie z Európskeho fondu rozvoja vidieka.
- Oblasti spadajúce v rokoch 1994 až 1999 pod Cieľ 2 (priemyselná konverzia) a 5(b) (rozvoj vidieka) budú dostávať končiacu pomoc z Európskeho fondu rozvoja vidieka do konca roku 2005 a tiež pomoc v rámci Cieľa 3 na roky 2000 až 2006 s možnosťami pre rozvoj vidieka a rybolovu.

1. Znevýhodnené regióny

Zaostávajúce regióny (Cieľ 1)

Tieto oblasti predstavujú tie regióny, v ktorých HDP na jedného obyvateľa nepresahuje 75 % priemeru spoločenstva, ako aj málo obývané oblasti Fínska a Švédska (menej ako 8 osôb na km²) a vzdialené regióny (zámorské časti Francúzska, Kanárske ostrovy, Azory a Madeira). Patria sem aj niektoré pobrežné oblasti Švédska (v súlade so švédskym aktom o pridružení), Severného Írska a hraničné okresy Írska, pre ktoré je určený špeciálny program pre mier a zmierenie (do roku 2004).

Všetky tieto regióny majú veľa ekonomických indikátorov podpriemerných:

- nízka úroveň investícií;
- vyššia ako priemerná úroveň nezamestnanosti;
- nedostatok služieb a firiem;
- nedostatočná základná infraštruktúra.

Regióny prechádzajúce konverziou (Cieľ 2)

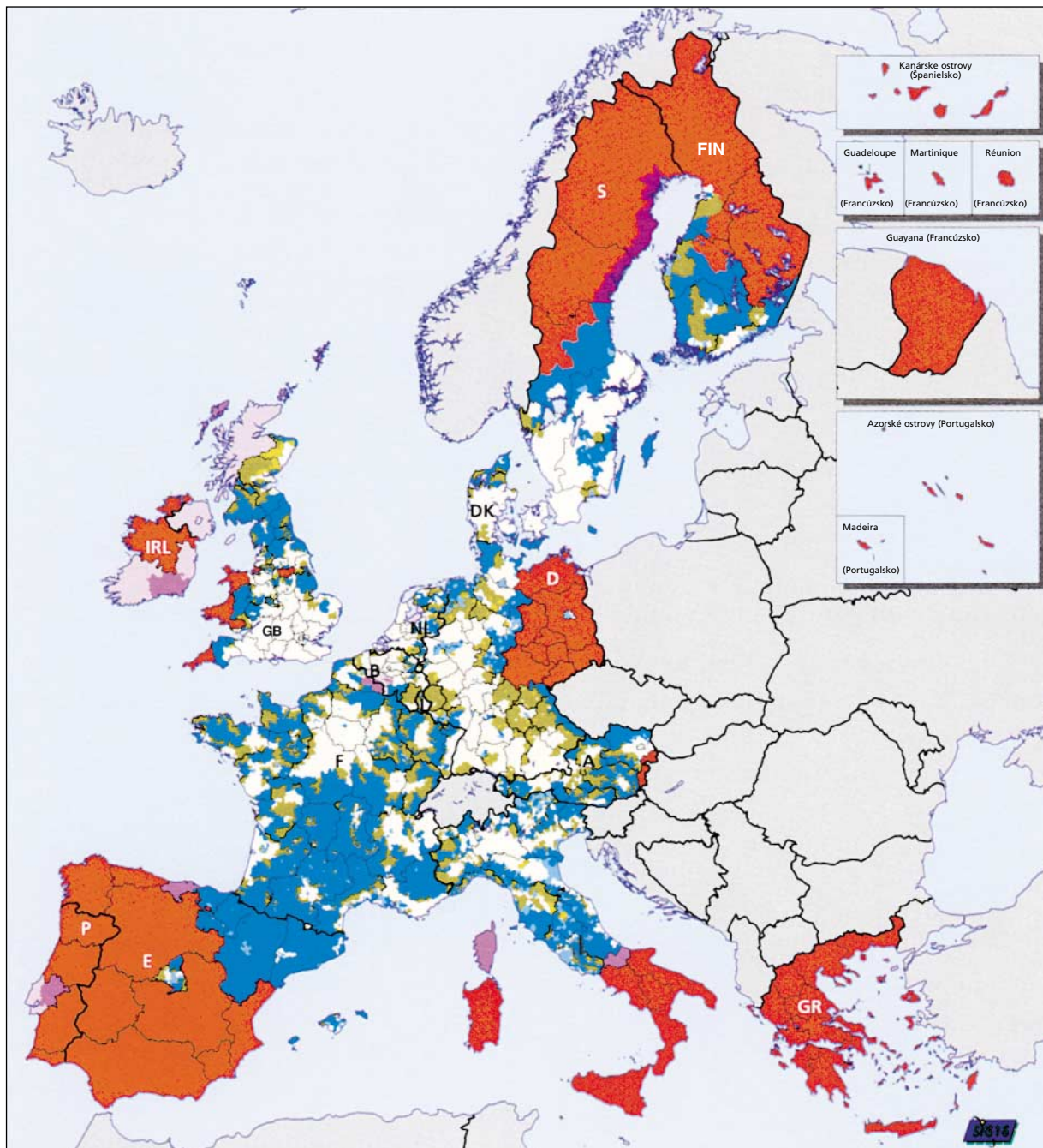
Tieto regióny čelia štyrom rôznym typom problémov:

- rezort priemyslu alebo služieb prechádza reštrukturalizáciou;
- strata tradičných aktivít vo vidieckych oblastiach;
- úpadok mestských oblastí;
- problémy v oblasti rybolovu.

Všetky regióny Španielska, Grécka, Portugalska a Írska

Príspevky z Kohézneho fondu podporujú investície, ktoré pomáhajú životnému prostrediu a dopravnej infraštruktúre v Španielsku, Grécku, Portugalsku a Írsku, ktoré majú HDP na jedného obyvateľa nižší ako 90 % priemeru spoločenstva. Oprávnenosť na tieto príspevky bude prehodnotená koncom roku 2003 po hodnotení úrovne ich HDP.

Oblasti prijímajúce regionálnu pomoc od Európskej únie

Zaostávajúce regióny

- Cieľ 1
- Končiaca pomoc (do roku 2005)
- Končiaca pomoc (do roku 2006)
- Špeciálny program

Regióny prechádzajúce konverziou

- Cieľ 2
- Cieľ 2 (čiastočne)
- Končiaca pomoc (do roku 2005)
- Končiaca pomoc (čiastočne) (do roku 2005)

Zdroje:
 © MEGRIN pre administratívne hranice (1997)
 Regionálne a národné údaje

2. Oblasti alebo rezorty so špecifickými hendikepmi

(v rámci alebo mimo znevýhodnených regiónov)

Pohraničné oblasti (Interreg III A)

Všetky pohraničné regióny Európskej únie môžu v rámci Interreg III A získať podporu na skvalitnenie spolupráce so svojimi susedmi. Cieľom je vytvorenie skutočných zón cezhraničnej ekonomickej aktivity a vytvorenie spoločnej stratégie územného rozvoja.

Upadajúce mestské oblasti (URBAN II)

Asi päťdesiat mestských oblastí dostáva regionálnu pomoc na zavedenie inovačných stratégií pre ekonomickú a sociálnu regeneráciu.

Vidiecke oblasti

(Riadiaca sekcia Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu a Leader +)

Spoločná poľnohospodárska politika financuje nástroje vidieckeho rozvoja na vidieku Európskej

únie (okrem oblastí spadajúcich pod Cieľ 1 a 2).

Zahrňa investície do poľnohospodárskych podnikov, životného prostredia a podpory miestnych výrobkov. Okrem toho program Leader + podporuje inovačné vidiecke projekty organizované skupinami miestnych obyvateľov.

Rybárske oblasti

(Finančný nástroj na podporu rybolovu)

Spoločná rybolovná politika je zameraná na riadenie a urýchlenie reštrukturalizácie tohto rezortu. Štrukturálna pomoc spoločenstva sa snaží o racionalizáciu a modernizáciu rybolovu vo všetkých relevantných oblastiach Európskej únie s cieľom skvalitnenia rybných produktov. Ak sú tieto opatrenia realizované v zaostávajúcich regiónoch, spadajú pod programy v rámci Cieľa 1. V ostatných oblastiach sú časťou separátnych programov.

3. Ohrozené skupiny spoločnosti

Osoby s problémami na pracovnom trhu (Cieľ 3)

Hlavné sociálne skupiny patriace pod Cieľ 3 tvoria mládež a osoby dlhodobo nezamestnané, osoby na okraji spoločnosti a bez dostatočného vzdelania. Tieto skupiny môžu získať pomoc a nemusia žiť v zaostávajúcich regiónoch alebo v oblastiach prechádzajúcich konverziou, ale v ktorejkoľvek časti Európskej únie.

V každom členskom štáte slúži Cieľ 3 ako meradlo pre všetky nástroje týkajúce sa ľudských zdrojov, ktoré obsahujú aj prispôbenie systémov a štruktúr vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnanosti.

Osoby postihnuté diskrimináciou a nerovnakým postavením na trhu práce (Equal)

Niektoré sociálne skupiny sú v mimoriadne nepriaznivej pozícii na trhu práce, najmä v dôsledku diskriminácie a nerovnakých príležitostí založených na rozdieloch pohlaví, rasového a etnického pôvodu, telesných alebo mentálnych hendikepov, veku alebo sexuálnej orientácie. Európska únia poskytuje finančné prostriedky na boj s prejavmi vylúčenia, ktoré podporujú nové integračné metódy navrhované štátnymi a súkromnými inštitúciami a partnermi v treťom sektore.

4. Miestne a regionálne inštitúcie

Nadnárodná a medziregionálna spolupráca (Interreg III B a C)

Všetky miestne orgány v Európskej únii sa môžu podieľať na medzinárodnej a medziregionálnej spolupráci spolufinancovanej programom Interreg III B a C. Časť B je zameraná na skvalitnenie územného plánovania veľkých oblastí, zatiaľ čo

časť C podporuje spoluprácu a výmenu informácií medzi subjektmi podieľajúcimi sa na projektoch regionálneho a miestneho rozvoja. Regióny v nečlenských štátoch, najmä v tých, ktoré požiadali o vstup do únie, sa môžu zúčastňovať na tejto spolupráci a využívať rozvojovú pomoc spoločenstva, na ktorú sú oprávnení.

5. Kandidátske štáty

Štáty strednej a východnej Európy, ktoré sa uchádzajú o vstup do Európskej únie, zaostávajú za súčasnými členskými štátmi v ekonomickom rozvoji. Na začiatku deväťdesiatych rokov 20. storočia prešli sériou radikálnych politických a ekonomických reforiem, ktoré sú v Európe bezprecedentné. Tieto reformy boli zamerané najmä na ich integráciu do trhovej ekonomiky, ktorá nahradila centrálnu plánovanie ich otvorením sa medzinárodnému obchodu.

Ekonomiky týchto štátov boli radikálne reštrukturalizované a jedným z výsledkov bol pokles pracovných miest spojený s nárastom nezamestnanosti. Podstatne však vzrástli obchodné vzťahy vo svetovom meradle, ako aj zahraničné investície.

Štáty strednej a východnej Európy dostávajú pomoc z Predvstupového nástroja pre štrukturálnu politiku (ISPA) na zlepšenie infraštruktúry v oblasti životného prostredia a dopravy, ktorý je predchodcom pomoci z Kohézneho fondu. Rôznorodé financovanie v rámci programu PHARE (budovanie inštitúcií, programy ekonomického rozvoja) bude po vstupe do únie nahradené štrukturálnymi fondmi. SAPARD ponúka nástroje na rozvoj vidieka a predchádza finančným opatreniam Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu.

Pre Cyprus a Maltu sú určené špeciálne programy. S Tureckom sa zatiaľ nezačali rokovania o vstupe do EÚ.

K čomu smerujeme?

Na čo môžu byť použité národné a komunitné zdroje určené pre regionálny rozvoj?

Aké projekty sa budú realizovať v najbližších rokoch?

Výber projektov je záležitosťou národných a regionálnych orgánov, ktoré najlepšie poznajú miestne problémy.

Európska komisia vopred vypracuje usmernenia obsahujúce strategické návrhy, ktoré z hľadiska spoločenstva rozvíjajú a spájajú návrhy pripravené na národnej úrovni.

Indikatívne východiská Európskej komisie sú zamerané na tri nasledujúce oblasti:

Zvyšovanie konkurencieschopnosti regiónov

Návrhy členských štátov musia zvyšovať konkurencieschopnosť regiónov rozšírením aktivít podnikov, vytváraním pracovných príležitostí a zvyšovaním zisku.

Aby to bolo možné dosiahnuť, podniky a občania potrebujú bezpečnú, modernú a rýchlu dopravnú infraštruktúru, ktorá zabezpečí efektívne spojenie a naozajstnú variabilitu foriem dopravy.

Bez energie niet výroby. Bezvýhradná závislosť od jedného zdroja energie alebo dodávateľa však znižuje manévrovací priestor pre podniky. Členské štáty a regióny majú veľký záujem o diverzifikáciu zdrojov a zároveň o zabezpečenie praktických prepojení medzi distribučnými sieťami. Veľkú pozornosť venujú podpore investícií do obnoviteľných zdrojov energie a ekonomických technológií.

Nové metódy komunikácie založené na internete umožňujú vzdialeným oblastiam a oblastiam ležiacim mimo EÚ prilákať a udržať ekonomické aktivity. Tieto regióny musia povzbudzovať podniky pri využívaní internetu pre elektronické podnikanie, prácu na diaľku a výmenu údajov. Investície do telekomunikačnej siete zvyčajne pochádzajú od telekomunikačných operátorov, ale fondy Európskej únie môžu finančne podporiť zabezpečovanie všeobecných služieb, čím vytvárajú sieťový prístup v oblastiach, kde trh nedostatočne reaguje na existujúce požiadavky.

Najvyššiu prioritu má modernizácia výrobných metód. Regióny a regionálne spoločnosti majú podporu pri zavádzaní nových výrobných technológií alebo navrhovaní regionálnych stratégií prinášajúcich inovácie.

Finančnú pomoc môžu získať podniky za predpokladu, že investované finančné prostriedky vo zvýšenej miere prinesú ďalšie formy zhodnotenia.

Aby výsledky výskumu mali dostatočný vplyv na hospodársky rozvoj, štátne a súkromné organizácie musia pracovať spoločne.

Regióny môžu podporovať a rozširovať inovačnú výrobu prostredníctvom transferu know-how a technológií a podporou celoživotného vzdelávania.

Kvalitné životné prostredie zvyšuje atraktivnosť regiónu a jeho šance ekonomického rozvoja.

Ak to tak nie je, región potrebuje vybudovanie infraštruktúry na zabezpečenie kvalitnej vody a znižovanie strát pri jej transporte. Spracovanie a recyklovanie odpadov sú len niektorými z aktivít v prospech zabezpečenia udržateľného regionálneho rozvoja.

Navrhované služby, financované prevažne súkromným kapitálom, musia odrážať špecifické potreby malých firiem, umožňovať podnikateľom získanie vysokého stupňa špecializácie a zabezpečiť komerčné výhody. Nádejnými oblasťami pre regionálny rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí sú turizmus, kultúra, životné prostredie

a sociálna ekonomika. Ak vychádzame zo začiatkových ekonomických a sociálnych podmienok daného regiónu, je zrejmé, že štrukturálne fondy môžu mnohými spôsobmi prispieť k jeho rozvoju.

Príklady projektov, ktoré môžu získať finančné prostriedky zo štrukturálnej pomoci spoločenstva, sú prístupné na webovej stránke:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy.

Projekt môže získať združené financie z národných a komunitných zdrojov za predpokladu, že zodpovedá podmienkam stanovených daným programom (pozri *Od teórie k praxi*.)

Špecifické črty Cieľa 1

Hlavným cieľom zaostávajúcich regiónov je vyrovnanie sa úrovni ostatných častí Európskej únie. Z začiatku je potrebné vybudovaním náležitej infraštruktúry (v doprave, zásobovaní vodou, energiou, v čistení odpadových vôd, v telekomunikáciách, v zdravotníctve a vo vzdelávaní). Väčšina dostupných finančných prostriedkov sa využíva na budovanie tejto infraštruktúry pri využití služieb, ktoré umožňujú konsolidáciu a revitalizáciu upadajúcich podnikov. Investície do infraštruktúry v zdravotníctve a vo vzdelávaní, ktoré spolufinancuje spoločenstvo, smerujú výlučne do týchto regiónov.

Špecifické črty Cieľa 2

Najväčším problémom oblastí prechádzajúcich konverziou nie je nedostatočná infraštruktúra, ale pokles tradičných ekonomických aktivít, čo vyžaduje rozvoj alternatívnych riešení. Vybudovanie presne cielenej doplnkovej štruktúry v týchto oblastiach môže pomôcť zvýšiť ich atraktivitu a stav zamestnanosti.

Rozširovanie a skvalitňovanie zamestnanosti

Vytváranie pracovných miest sa stalo hlavným záujmom politikov na národnej úrovni aj na úrovni Európskej únie. Stratégia zamestnanosti spoločenstva odráža snahu o integrované a zosúladené aktivity v tejto oblasti v rámci celej Európskej únie.

Pri znižovaní nezamestnanosti a jej predchádzaní treba klásť dôraz na rozvoj ľudských zdrojov. Musia byť prijaté opatrenia, ktoré zabránia odsúvaniu nezamestnaných a tých, ktorým hrozí nezamestnanosť, na okraj pracovného trhu.

Pri zavádzaní princípu rovnakých príležitostí v zamestnaní je potrebné podporovať ženy pri budovaní ich kariéry, odstraňovať prekážky, ktoré im bránia pri menovaní do vedúcich funkcií, a zabezpečiť ich dostatočné zastúpenie v niektorých profesiách. Popri diskriminácii žien treba bojovať aj s prejavmi diskriminácie na trhu práce v dôsledku etnického pôvodu osôb, hendikepu alebo veku.

Vzdelávanie a odborná príprava zostávajú hlavnými prostriedkami, ktoré zabezpečujú prístup na trh práce. Preto je dôležité skvalitňovanie vzdelávacieho systému, rozširovanie ponuky školení a poskytovania príležitostí na kontinuálne vzdelávanie.

Špecifické črty Cieľa 3

Cieľ 3 slúži ako rámec pre všetky nástroje v oblasti ľudských zdrojov financované zo štrukturálnych fondov, ktoré zahŕňajú:

- základné a celoživotné vzdelávanie, odborné vzdelávanie atď.,
- podporu zamestnanosti,
- sociálnu ekonomiku,
- skvalitnenie štruktúry vzdelávania, odbornej prípravy a podpory zamestnanosti,
- vytváranie partnerstva medzi vzdelávacími inštitúciami a podnikmi,
- pomoc pracovníkom získať flexibilitu a adaptabilitu,
- rovnaké príležitosti.

Vyvážený rozvoj mestských a vidieckych oblastí a oblastí závislých od rybolovu

V záujme harmonického rozvoja Európskej únie musí pomoc poskytovaná mestským a vidieckym oblastiam zlepšovať vyrovnanosť medzi nimi. Musí však zohľadňovať špecifické problémy a charakteristiky týchto oblastí.

Výhodou menších i väčších miest je skutočnosť, že sú centrami komunikácie, obchodu, inovácií a kultúry, nevýhodou vysoká spotreba energie a produkcia veľkého objemu odpadov. Posilnenie úlohy mestských oblastí v regionálnom rozvoji musí priniesť zvýšenie počtu pracovných príležitostí. Vyvážený rozvoj miest vyžaduje regeneráciu najscháttranejších oblastí a väčší pokrok v sociálnej integrácii. Zvýšenie životnej úrovne a ochrany zdravia môže priniesť vybudovanie čistého a lacného systému dopravy, využívanie obnoviteľných zdrojov energie a racionálne využívanie tradičných zdrojov energie. Efektívne a obyvateľom blízke riadenie miest pomáha zlepšovať životné prostredie v mestách.

Mnohé oblasti na vidieku majú malý počet obyvateľov, nedostatočné služby a ponúkajú obmedzený počet pracovných príležitostí. Tieto problémy pramenia najmä z útlmu poľnohospodárstva, ktoré je stále hlavným spôsobom využívania pôdy vo vidieckych oblastiach. Poľnohospodárstvo však udržiava ráz krajiny a produkuje základné suroviny. V záujme udržania životaschopného vidieka sú potrebné podnety, ktoré vedú farmárov k modernizácii výroby a metód

marketingu, aby ich produkcia dosahovala vysokú kvalitu. Konkurencieschopnosť vidieckych oblastí závisí tiež od širokého spektra aktivít vytvárajúcich pracovné príležitosti ako prostriedok zastavenia migrácie z vidieka. Vidiecke

oblasti sú často synonymom zdravého

životného prostredia a prírodného dedičstva, čo sú predpoklady pre aktivity v oblasti rekreácie a turizmu. Preto je nevyhnutné udržiavať vidiek, chrániť prírodu a podporovať obnovu dedín.

Hoci rybárstvo prekonáva mnoho problémov, pre mnohé pobrežné oblasti je stále hlavným odvetvím. Produkcia rýb sa musí racionalizovať a modernizovať, čo pomôže jeho rýchlejšej reštrukturalizácii.

Modernizácia lodí, zavedenie selektívnejších techník rybolovu, vodné hospodárstvo a zvyšovanie kvality výrobkov môžu byť cestami rýchlejšieho rozvoja miest a dedín, ktoré sú závislé od rybolovu.

Priority pre programové obdobie rokov 2000 až 2006

Ihneď po prijatí všetkých programov Európskou komisiou bude pre každý cieľ pripravený dokument vymedzujúci hlavné oblasti, ktoré môžu využívať pomoc spoločenstva. Tieto dokumenty budú široko distribuované a tiež prístupné na webovej stránke: http://europa.eu.int/comm/regional_policy

Ďalšie politiky spoločenstva zamerané na regióny

Aj ďalšie politiky spoločenstva prispievajú k úspešnosti regionálnej politiky.

Uvádžeme niekoľko príkladov na ilustráciu:

Spoločná poľnohospodárska politika (CAP), ktorá spotrebuje takmer polovicu rozpočtu spoločenstva, finančne podporuje aj rozvoj vidieka, ktorý je jedným z cieľov štrukturálnych fondov, najmä oblastí mimo Cieľa 1. Nástroje určené pre vidiecke oblasti a poľnohospodárstvo podporované v rámci štrukturálnych fondov musia byť kompatibilné so Spoločnou poľnohospodárskou politikou.

Politika spoločenstva v oblasti výskumu a vývoja podporuje technologický rozvoj Európskej únie, čím zvyšuje jej konkurencieschopnosť na svetovom trhu. Táto politika riadi investície v oblastiach, na ktoré sa zameriava regionálna politika.

Výskum je jedným z nástrojov, ktoré môžu urýchliť zvýšenie životnej úrovne v menej prosperujúcich regiónoch a zaviesť nové ekonomické aktivity v oblastiach prechádzajúcich konverziou. Výstavba moderných a efektívnych transeurópskych dopravných, energetických a telekomunikačných sietí je nevyhnutná pre rozvoj odľahlých a zaostalých regiónov Európskej únie. Výška týchto investícií nevyhnutne núti spoločenstvo, aby v politike dopravy, energetiky a telekomunikácií usmerňovalo návrhy členských štátov v rámci jednotlivých programov alebo projektov.

Ochrana životného prostredia nemôžeme posudzovať len z hľadiska okamžitých nákladov. Musíme brať do úvahy aj spôsob ochrany alebo zlepšenia kvality života, najmä v priemyselných a mestských oblastiach. Spracovanie odpadov a ochrana vôd prispievajú k sociálnej kohézii, najmä v oblasti verejného zdravia a tvorby pracovných miest.

To je aj dôvod, prečo sa regionálna a environmentálna politika navzájom dopĺňajú.

Využívanie a skvalitňovanie informačných technológií otvára veľmi sľubnú perspektívu pre rast, konkurencieschopnosť, zamestnanosť a sociálnu kohéziu. Cieľom iniciatívy spoločenstva pod názvom e-Europe je zabezpečiť prínos informačnej spoločnosti pre členské štáty a regióny Európskej únie. Štrukturálne fondy budú podporovať túto iniciatívu vo všetkých oblastiach, v ktorých sú prístup a využívanie nových technológií obmedzené alebo disproporčné.

Politika súťaže v rámci spoločenstva monitoruje a limituje finančnú pomoc podnikom z verejných prostriedkov, či už pochádzajú z národných zdrojov alebo zo štrukturálnych fondov. Akákoľvek operácia financovaná zo štrukturálnych fondov musí zodpovedať pravidlám súťaže, stanoveným v rámci spoločenstva. Regionálna politika i politika súťaže spoločenstva sa snažia sústrediť finančnú pomoc z verejných prostriedkov do znevýhodnených regiónov.

<http://europa.eu.int>

Hlas regionálnych a miestnych orgánov

EUROPEAN UNION

Committee
of the
Regions *

Od roku 1994 majú miestne a regionálne orgány zastúpenie na úrovni spoločenstva vo Výbore regiónov, ktorý prispieva k efektívnosti politík spoločenstva. 222 členov výboru sa pravidelne vyjadruje k realizácii regionálnej politiky Európskej únie

a k znižovaniu sociálnych a ekonomických rozdielov v rámci jej hraníc.

Rada Európskej únie a Európska komisia konzultuje s Výborom regiónov otázky v nasledujúcich oblastiach:

- vzdelávanie a mládež,
- kultúra,
- verejné zdravie,
- transeurópske dopravné, telekomunikačné a energetické siete,
- politika zamestnanosti,
- sociálna politika,
- životné prostredie,
- odborné vzdelávanie,
- doprava.

* Výbor regiónov

<http://www.cor.eu.int>

Pôžičky Európskej investičnej banky

European
Investment
Bank*

Cieľom Európskej investičnej banky (EIB) je podpora integrácie, vyrovnaného rozvoja a ekonomickej a sociálnej kohézie v rámci Európskej únie. Pôžičky EIB pomáhajú zlepšovať transeurópske siete v doprave a energetike, prispievajú k zvyšovaniu dynamickosti podnikov, chránia životné prostredie, zvyšujú kvalitu života v mestách a rozširujú poznatky a inovácie. V roku 1999 tvoril celkový objem pôžičiek na regionálny rozvoj a znižovanie rozdielov 17 miliárd eur.

Iniciatíva Inovácia 2000, ktorá poskytuje špeciálne pôžičky v oblasti informačnej spoločnosti, výskumu a vývoja, inovácií, konkurencieschopnosti a ľudských zdrojov, bude mať obdobie rokov 2000 až 2003 k dispozícii 12 až 15 miliárd eur.

V krajinách strednej a východnej Európy sa od roku 1990 pôžičky EIB zameriavali najmä na rozširovanie a modernizáciu komunikačnej infraštruktúry (železnice a cesty, prístavy, letiská a kontrolu leteckej dopravy, pevné a mobilné telefóny). Stratégia banky zahŕňa aj podporu pre priame investície (najmä v partnerstve s podnikmi spoločenstva), ochranu prírodného prostredia a zvyšovanie kvality života v mestách. V roku 1999 dosiahli pôžičky sumu 2,4 miliardy eur.

* Európska investičná banka

<http://www.eib.org>

Čo sme dosiahli

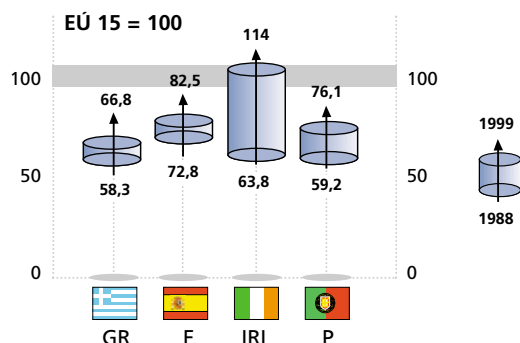
Súčasná správa o sociálno-ekonomickej situácii a rozvoji regiónov Európskej únie ukazuje, že štrukturálne fondy a Kohézny fond už prispeli k podstatnému zníženiu rozdielov medzi regiónmi.

Odstaňovanie rozdielov medzi priemerným príjmom na jedného obyvateľa v regiónoch a medzi členskými štátmi v období rokov 1987 až 1997 je veľmi povzbudivé. V najchudobnejších regiónoch, v ktorých žije 10 % obyvateľov Európskej únie, vzrástol HDP z 54,2 % priemeru spoločenstva v roku 1987 na 61,1 % v roku 1997 (pozri tabuľku). Na národnej úrovni je tento vývoj najviditeľnejší v najmenej prosperujúcich regiónoch únie (Grécko, Portugalsko, Írsko a Španielsko), kde priemerný HDP na jedného obyvateľa vzrástol zo 67,6 % v roku 1988 na 78,8 % v roku 1998. Tento pokrok je o to pozoruhodnejší, že bol dosiahnutý v porovnaní s dynamickejšími regiónmi, v ktorých bol rast prirodzene rýchlejší.

Európska únia výrazne prispela k týmto výsledkom. Viaceré štúdie ukázali, že proces vyrovnávania životnej úrovne bol vo veľkej miere ovplyvnený procesom európskej ekonomickej integrácie a využívaním štrukturálnych fondov.

V období rokov 1988 až 1999 prispeli fondy v regiónoch spadajúcich pod Cieľ 1 k rastu vo výške asi 0,5 % ročne. V Grécku, Írsku a Portugalsku to bol rast asi o 10 %, v Španielsku viac ako 4 %. Inými slovami, rast v objeme viac ako jednej tretiny v procese približovania týchto krajín by nebol možný bez štrukturálnych fondov. Odhaduje sa, že v rokoch 1989 až 1999 vo všetkých podporovaných regiónoch Európskej únie bolo vďaka štrukturálnym fondom udržaných alebo vytvorených asi 2,2 miliónov pracovných miest.

Vývoj hrubého domáceho produktu v štyroch najmenej prosperujúcich členských štátoch v rokoch 1988 až 1999

Hrubý domáci produkt v najmenej prosperujúcich regiónoch, v ktorých žije 10 % obyvateľov Európskej únie (1988 až 1998)

1988	HDP	1998	HDP
Guadeloupe (F)	37,0	Ipeiros (GR)	41,8
Madeira (P)	39,9	La Réunion (F)	39,9
Açores (P)	40,8	Extremadura (E)	50,2
La Réunion (F)	43,0	Açores (P)	52,0
Ipeiros (GR)	43,5	Guadeloupe (F)	52,4
Voreoo Aigaio (GR)	44,5	Dykiti Ellada (GR)	52,6
Centro (P)	46,3	Peloponnisos (GR)	52,7
Dykiti Ellada (GR)	48,2	Guyane (F)	53,4
Guyane (F)	49,4	Anatoliki Makedonia Thraki (GR)	55,4
Extremadura (E)	49,8	Ionia Nisia (GR)	55,7
Martinique (F)	51,0	Thessalia (GR)	57,4
Norte (P)	51,4	Madeira (P)	57,5
Anatoliki Makedonia Thraki (GR)	55,4	Andalucia (E)	57,9
Thessalia (GR)	53,8	Martinique (F)	59,8
Ionia Nisia (GR)	54,6	Dykiti Makedonia (GR)	59,9
Andalucia (E)	55,9	Calabria (I)	60,7
Calabria (I)	56,5	Voreio Aigaio (GR)	60,8
Kriti (GR)	57,3	Chemnitz (D)	63,2
Galicie (E)	57,9	Campania (I)	64,0
Alentejo (P)	57,9	Dessau (D)	64,2
Peloponnisos (GR)	58,0	Galicie (E)	64,2
Kentriki Makedonia (GR)	58,3	Norte (P)	65,0
Castilla-La Mancha	61,1	Puglia (I)	65,1
Attiki (GR)	61,1	Sicilia (I)	65,2
Burgenland (A)	61,1		
Algarve (P)	61,4		
Dykiti Makedonia (GR)	62,6		
Basilica (I)	63,4		
Ceuta y Melilla (E)	65,5		
Priemer 1988	55,1	Priemer 1998	61,0

Zatiaľ čo hospodársky vývoj najmenej prosperujúcich regiónov je zo strednodobého hľadiska značný, rozdiely medzi najbohatšími a najchudobnejšími regiónmi sú ešte stále veľké a pomerne dlho sa ešte nezmenšia.

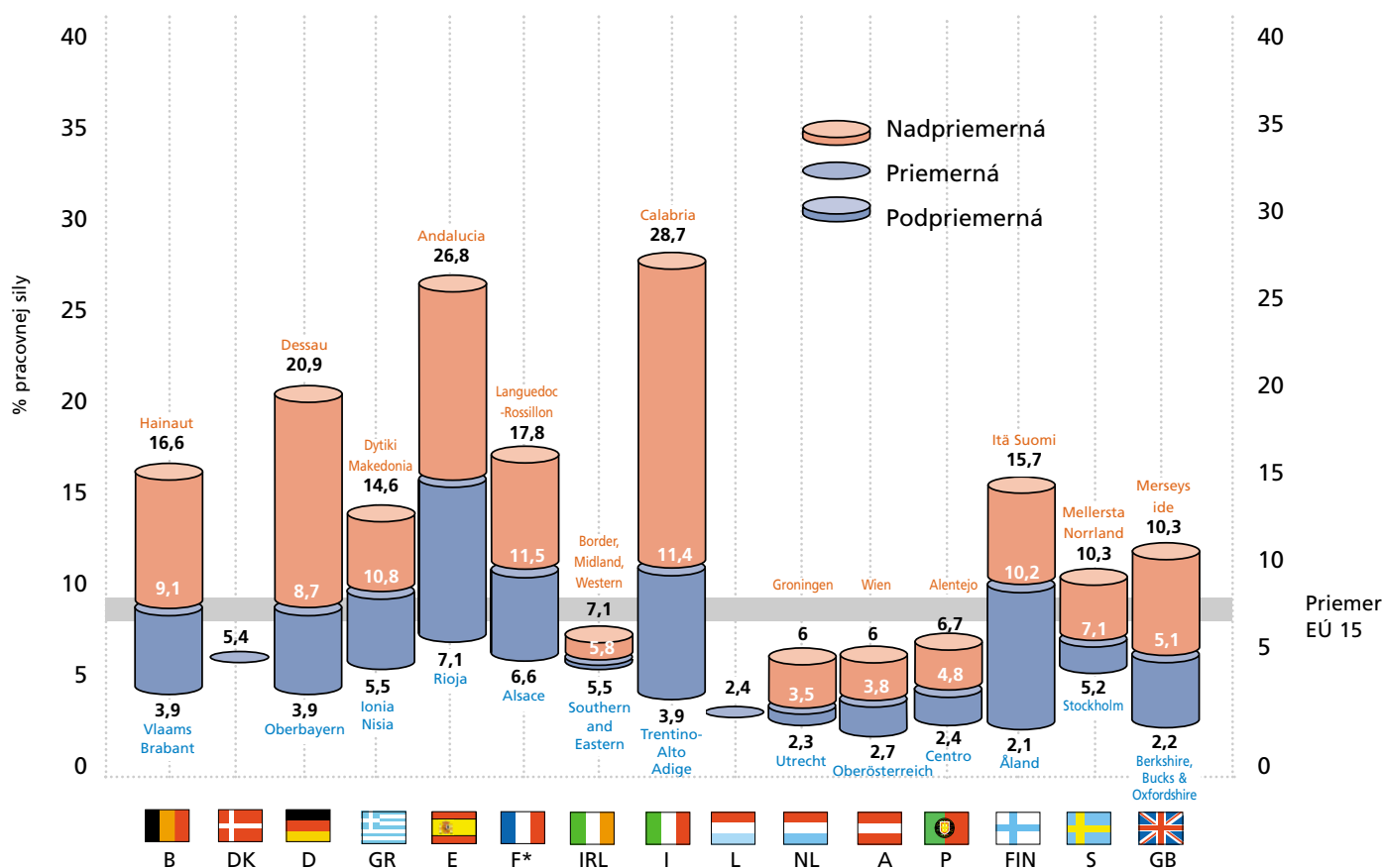
Napriek súčasným zlepšeniam zostáva hlavným záujmom nezamestnanosť. V najhoršie postihnutých regiónoch sa nezamestnanosť zvýšila z 20 % v roku 1987 na 24 % v 1997, hoci v 25 najrozvinutejších regiónoch sa pohybovala vo výške 4 %. V 25 najviac postihnutých regiónoch tvorilo z celkového počtu nezamestnaných 60 % dlhodobo nezamestnaných, 47 % mládež a iba 30 % žien v produktívnom veku bolo zamestnaných.

Hoci v základnej infraštruktúre sa dosiahol značný pokrok, ostatné rozdiely pretrvávajú: vo výskume a vo vývoji technológií, v prístupe

k získaniu zručností a v informačnej spoločnosti, v možnostiach vzdelávania a kontinuálnej odbornej prípravy a kvalite životného prostredia. Štrukturálne fondy a Kohézny fond pomáhajú redukovať tieto nerovnosti vytváraním priaznivých podmienok rozvoja.

Výsledky regionálnej politiky však nemôžu byť posudzované len na základe štatistiky. Rozsah niektorých nástrojov pre celú Európsku úniu (komunitné iniciatívy), partnerstvo medzi rôznymi zainteresovanými stranami, pozornosť, ktorá sa venuje životnému prostrediu a rovnakým príležitostiam, spolupráca, vytváranie sietí, výmena skúseností a experimentovanie s novými prístupmi (inovačné akcie) sú novými nástrojmi, ktoré pomáhajú regiónom napredovať a naplno využiť svoj potenciál.

Stav nezamestnanosti podľa členských štátov a ich najhoršie postihnutých regiónov (apríl 1999)

* Okrem zámorských častí Francúzska

Vaše právo vedieť

213 miliárd eur poskytovaných prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu pochádza z daní občanov Európskej únie. Rovnako ako v prípade iných verejných financií sa Európska únia snaží o efektívne, transparentné a spravodlivé využívanie finančných prostriedkov, za ktoré zodpovedá.

Vzhľadom na veľkosť rozpočtu štrukturálnych fondov Európska komisia nenechala „právo vedieť“ na náhodu. Na základe dohody s členskými štátmi stanovila množstvo záväzkov, aby zabezpečila transparentnosť mechanizmu rozdeľovania týchto prostriedkov a možnosť občanov dozvedieť sa, ako sa ich peniaze využívajú.

Povinnosti štátnych inštitúcií zodpovedných za štrukturálnu pomoc boli presne vymedzené v európskom práve, ktoré platí pre celú Európsku úniu. Európska komisia zabezpečuje dodržiavanie týchto zákonov.

Poskytovanie informácií potenciálnym príjemcom pomoci a občanom je veľmi špecifická úloha, ktorá musí byť starostlivo pripravená a musí prebiehať počas celej realizácie programu, v rámci ktorého sa využívajú štrukturálne fondy. Preto Európska komisia požiadala členské štáty, aby prioritne pripravovali a implementovali viacročné komunikačné plány, a nie jednorazové opatrenia.

Každý komunikačný plán musí umožňovať programovým manažérom, aby mohli informovať potenciálnych realizátorov projektov o dostupných finančných prostriedkoch a spôsobe ich získania. Pritom môžu využívať všetky bežné spôsoby – od najtradičnejších (brožúry, letáky, rozhlasové a televízne oznamy, programy atď.) po najinovačnejšie (internet, CD-ROM).

Regionálny rozvoj vo VÚC

Bratislavský samosprávny kraj

Odbor regionálneho rozvoja a územného plánovania:
Trnavská cesta 8/A
Poštový priečinok 106
820 05 Bratislava 25
tel.: 02/55 42 31 38

Trnavský samosprávny kraj

Odbor rozvoja VÚC, vnútorných a medzinárodných vzťahov
Poštový priečinok 37
Vajanského 2
917 02 Trnava

Trenčiansky samosprávny kraj

Regionálny odbor:
Hviezdoslavova 1
911 50 Trenčín
tel.: 032/741 14 70
032/741 13 78

Banskobystrický samosprávny kraj

Nám. L. Štúra 1
975 41 Banská Bystrica
Nitriansky samosprávny kraj
Štefánikova trieda 69
949 01 Nitra
tel.: 037/654 92 38

Košický samosprávny kraj

Komenského 52
041 26 Košice
tel.: 055/600 14 30

Prešovský samosprávny kraj

Námestie mieru 2
080 01 Prešov

Žilinský samosprávny kraj

Mariánske námestie 5
011 09 Žilina
tel.: 041/562 01 71

Publikácie vydané Delegáciou Európskej komisie v Slovenskej republike v rokoch 2001 – 2002

Dr. Klaus-Dieter Borchardt:
ABC komunitárneho práva

<http://www.europa.sk/dokumenty/phare/Phare-Ispa-Sapard.pdf>

Róbert Hajšel: Slovensko a Európska únia
[http://www.europa.sk/dokumenty/Slovensko a EU.pdf](http://www.europa.sk/dokumenty/Slovensko_a_EU.pdf)

Lexikón (základné pojmy o EÚ)
<http://www.europa.sk/dokumenty/lexikon.pdf>

Publikácie sú k dispozícii v európskych informačných centrách:

Európske informačné centrum pri Delegácii Európskej komisie v SR
Panská 5, poštový priečinok 266
810 00 Bratislava 1
tel.: 02/54 43 41 01
fax: 02/54 43 41 03
e-mail: eic@europa.sk
<http://www.europa.sk>

Európske informačné centrum pri Ekonomickej fakulte UMB
Tajovského 10, 974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/446 21 77
e-mail: eic@econ.umb.sk
<http://www.eic.host.sk>

Európske informačné centrum Komárno
Nádvorie Európy 12/9, 945 01 Komárno
tel.: 035/790 20 18, fax: 035/790 20 35
e-mail: info@euroglobal.sk

Informačné a metodické centrum Euroklubov Akadémie vzdelávania
Rooswelta 4, 040 01 Košice
tel.: 055/622 35 49
e-mail: euroklub@ke.telecom.sk
<http://www.euroklub.sk>

Európske informačné centrum regiónu Nitra
Samova 9, 950 01 Nitra
tel.: 037/651 00 32, fax: 037/772 17 42
e-mail: iseu@uvtip.sk
<http://www.uvtip.sk/slovak/uvtip/eicn/index.htm>

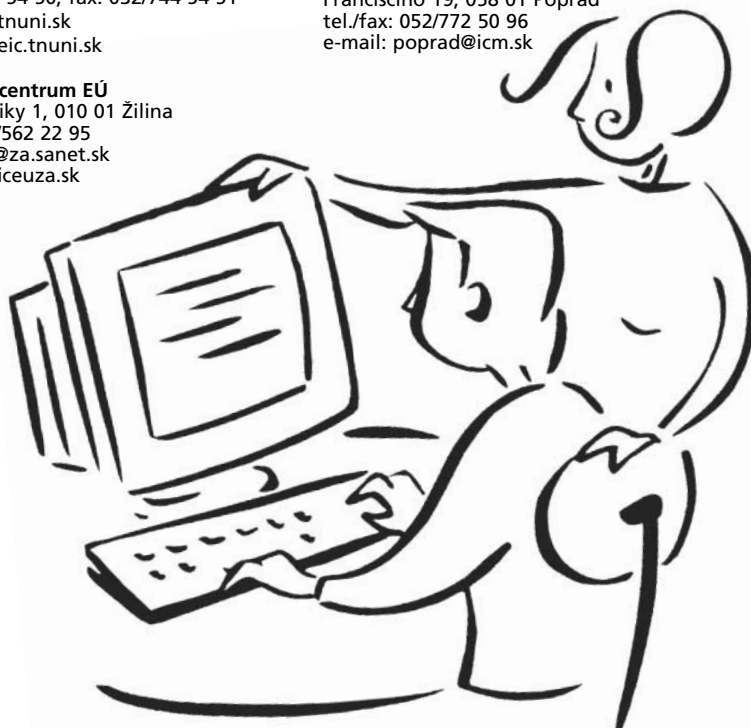
Euro Info Centrum Prešov
Námestie mieru 2, 080 01 Prešov
tel./fax: 051/773 35 52
e-mail: eic673@picpo.sk

Európske informačné centrum Trenčín
M. R. Štefánika 10, 911 01 Trenčín
tel.: 032/744 54 50, fax: 032/744 54 51
e-mail: eic@tnuni.sk
<http://www.eic.tnuni.sk>

Informačné centrum EÚ
Ulica republiky 1, 010 01 Žilina
tel./fax: 041/562 22 95
e-mail: iceu@za.sanet.sk
<http://www.iceuza.sk>

Európske informačné centrum Dolný Kubín
Hviezdoslavovo námestie 1,
026 01 Dolný Kubín
tel./fax: 043/586 63 05
e-mail: eic@dolnykubin.sk

Európske informačné centrum Tatry
Francisciho 19, 058 01 Poprad
tel./fax: 052/772 50 96
e-mail: poprad@icm.sk

Smernice a zásady

- Smernica Rady (EC) č. 1260/1999 z 21. júna 1999, ktorá stanovuje všeobecné princípy štrukturálnych fondov
- Smernica Európskej komisie (EC) č. 1685/2000 z 28. júla 2000, ktorá stanovuje podrobné pravidlá realizácie Smernice Rady (EC) č. 1260/1999, týkajúcich sa oprávnenosti nákladov pri operáciách spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov
- Smernica Európskej komisie (EC) č. 1159/2000 z 30. mája 2000 o nástrojoch informovania a zverejňovania možností podpory zo štrukturálnych fondov, ktoré majú byť realizované členskými štátmi
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EC) č. 1783/1999 z 12. júla 1999 o Európskom fonde regionálneho rozvoja
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EC) č. 1784/1999 z 12. júla 1999 o Európskom sociálnom fonde
- Smernica Rady (EC) č. 1257/1999 zo 17. mája 1999 o podpore regionálneho rozvoja z Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu (EAGGF), ktorou sa pozmeňujú alebo rušia niektoré smernice
- Smernica Rady (EC) č. 1263/1999 z 21. júna 1999 o Finančnom nástroji na riadenie rybolovu
- Smernica Rady (EC) č. 1164/94 zo 16. mája 1994, ktorou sa zakladá Kohézny fond
- Smernica Rady č. 1264/1999 z 21. júna 1999 pozmeňujúca Smernicu (EC) č. 1164/94, ktorou sa zakladá Kohézny fond
- Smernica Rady (EC) č. 1265/1999 z 21. júna 1999 pozmeňujúca Prílohu II k Smernici (EC) č. 1164/94, ktorou sa zakladá Kohézny fond
- Smernica Rady (EC) č. 1267/1999 z 21. júna 1999, ktorou sa zakladá Predvstupový nástroj pre štrukturálnu politiku (ISPA)
- Všeobecné zásady: Oznámenie Európskej komisie publikované v Official Journal C 267 z 22. septembra 1999
- Zásady programu Interreg III: Oznámenie Európskej komisie publikované v Official Journal C 143 z 23. mája 2000
- Zásady programu Urban II: Oznámenie Európskej komisie publikované v Official Journal C 141 z 19. mája 2000
- Zásady programu Equal: Oznámenie Európskej komisie publikované v Official Journal C 127 z 5. mája 2000
- Zásady Programu Leader +: Oznámenie Európskej komisie publikované v Official Journal C 139 z 18. mája 2000

Euroregióny

Na základe príkladu krajín Európskej únie vznikli aj v prihraničných regiónoch Slovenskej republiky cezhraničné štruktúry – euroregióny, ktoré sa zameriavajú predovšetkým na ekonomický a sociálny rozvoj cezhraničných regiónov.

Na území Slovenskej republiky pôsobí v súčasnosti dvanásť euroregiónov.

Proces zakladania euroregiónov, ktorého súčasťou bolo zastúpenie subjektov zo slovenskej strany, začal v roku 1993, keď ako prvý bol založený Karpatský euroregión. Fungoval do roku 2001, keď vznikli Euroregión Podunajského trojspolku (25. 1. 2001) a Euroregión Kras (1. 3. 2001).

Euroregióny pôsobiace na území Slovenska fungujú väčšinou na princípe národných združení na oboch stranách hranice. Euroregión Košice – Miskolc je založený na základe medzinárodnej dohody, ktorú za slovenskú stranu podpísali mesto Košice a Krajský úrad v Košiciach.

Euroregión Beskydy

Región Beskydy
Predmestská 1
011 31 Žilina
tel.: 041/435 24 61, 043/558 72 32
www.euroregion-beskydy.pl,
www.euroregion-beskydy.cz
msu@mestoturzkovka.sk
region@nic.utc.sk

Euroregión Pomoravie Regionálne

Združenie Záhorie
Bratislavská 5
908 51 Holíč
tel.: 034/668 22 09, 02/45 52 62 24
http://www.rrajm.cz/euregio/euregiode
fault.htm
assps@netax.sk

Euroregión Tatry

Región Tatry
Hlavné námestie 46
060 01 Kežmarok
tel.: 052/432 30 33, 452 39 13
infokk@sinet.sk
region.tatry@marta.sk

Euroregión Bíle – Biele Karpaty

Región Biele Karpaty
Mierové námestie 2
911 64 Trenčín
tel.: 032/744 54 51
www.euroregion-bile-karpaty.cz
rbk@tnuni.sk, eic@tnuni.sk

Euroregión Neogradiensis

Región Neogradiensis
Novohradská 1
984 01 Lučenec
tel.: 047/432 54 05
mesto@lucenec.sk
rra@luce.sk
region@luce.sk

Euroregión Váh – Dunaj – Ipel'

Regionálne združenie Váh - Dunaj –
Ipel'
Štefánikova 69
949 01 Nitra
tel.: 037/651 41 00, 651 41 01
www.euregio-vdi.sk
vdi@pobox.sk
orr@nrk.vs.sk

Euroregión Ipel' – Ipoly

Ipel'ský Euroregión
Hlavné námestie 1
936 01 Šahy
tel.: 036/741 32 88, 741 04 51
ipelunion@ba.telecom.sk
rra_ipel-hron@stonline.sk

Euroregión Slaná – Rimava

Únia Slanej a Rimavy
Šafárikova 29
048 01 Rožňava
tel.: 058/732 32 15
primator@roznavas.sk

Euroregión Kras

ČSLA 1
049 11 Plešivec
tel.: 058/792 17 20, 055/466 25 25,
636 45 69
eur.kras@post.sk
aso@pobox.sk

Euroregión Podunajského Trojspolku

Podunajsko-dolnovážske regionálne
združenie
Hlavná 50/16
929 01 Dunajská Streda
tel.: 031/552 34 01
www.euroregio.sk
starosta@dunstreda.sk
akos@dunstreda.sk

Karpatský euroregión

Región Karpaty
MsÚ, Námestie slobody 87
093 16 Vranov nad Topľou
tel.: 055/460 25 61 051/708 23 57
051/708 23 80
eurosk@pok.vs.sk

Euroregión Košice – Miskolc

Trieda SNP 48/A
040 11 Košice
tel.: 055/641 93 73
mmk01@ccsun.tuke.sk
zastupkyna@kek.vs.sk

Regionálne rozvojové agentúry

Hlavnou činnosťou regionálnych rozvojových agentúr (RRA) združených v integrovanej sieti je projektová činnosť. Regionálne rozvojové agentúry sú schopné vlastnými silami alebo v spolupráci s externými odborníkmi vypracovať kvalitné projekty a grantové schémy na získanie zahraničných i domácich finančných zdrojov pre svoj región, či už z predvstupových programov EÚ (PHARE, ISPA, SAPARD), alebo z grantov rôznych nadácií a ústredných orgánov štátnej správy.

Zoznam agentúr Integrovanej siete RRA

Krajská rozvojová agentúra

Horná 54
975 90 Banská Bystrica
tel.: 048/412 31 04
fax: 048/412 31 35
director@krabb.sk
www.krabb.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Tatry – Spiš
Dr. Daniela Fischera 4
060 01 Kežmarok
tel.: 052/468 16 81
fax: 052/468 16 82
rra.tatry-spis@szm.sk
www.agentura.host.sk

Krajská rozvojová agentúra

Štefánikova trieda 69
949 01 Nitra
tel.: 037/654 93 82, 651 41 00
fax: 037/651 41 01
vdi@pobox.sk
kranr@mail.pvt.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Školská 5
045 01 Moldava nad Bodvou
tel.: 055/460 47 92
fax: 055/489 96 11
petrik.e@stonline.sk
rra@rramoldava.sk
www.rramoldava.sk

Agentúra pre regionálny rozvoj SEVER

Hviezdoslavovo námestie 1
026 01 Dolný Kubín
tel./fax: 043/586 63 05

Regionálna rozvojová agentúra

Komárno
Nádvorie Európy č. 12/9
Vatikánsky dom
945 01 Komárno
tel./fax: 035/790 20 18
info@euroglobal.sk
www.rrakn.celodin.sk

Krajská rozvojová agentúra Prešov

Duchnovičovo námestie 1
080 01 Prešov
tel./fax: 051/772 54 80
lieskovsky@krapo.sk
razus@krapo.sk
www.krapo.sk

Spišská regionálna rozvojová agentúra

Štefánikovo námestie 5
052 01 Spišská Nová Ves
tel.: 053/441 45 76
fax: 053/441 14 29
sprag@isternet.sk
sr_ek@isternet.sk
www.isternet.sk.sprag

Regionálna rozvojová agentúra

Mierové námestie 941/1
924 00 Galanta
tel.: 031/780 16 61
fax: 031/780 16 62
rra_ga@stonline.sk
http://rraga.celodin.sk

Regionálna rozvojová agentúra

v Kráľovskom Chlmci
Ľ. Kossutha 99
077 01 Kráľovský Chlmec
tel.: 056/6281210
fax: 056/6281211
rra@rrakch.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Združenie pre rozvoj regiónu
Gemer – Malohont
SNP 21
979 01 Rimavská Sobota
tel.: 047/581 11 85, 563 44 19
fax: 047/581 11 86, 563 44 19
rrars@stonline.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Svidník
MUDr. Pribulu 1
089 01 Svidník
tel.: 054/788 13 90, 752 32 43
fax: 054/788 13 90
rrask@stonline.sk
www.gras.sk/rra

Regionálna rozvojová agentúra

Humenné
Kukorelliho 34
066 01 Humenné
tel.: 057/788 20 31, 778 34 92
fax: 057/778 34 92
rrahe@rra.sk
www.rra.sk

Združenie pre rozvoj

južného Slovenska –
Regionálna rozvojová agentúra
Filakovská cesta 10
984 46 Lučenec
tel.: 047/433 36 03
fax: 047/451 15 48
rra@luce.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Kóšu Schoppera 22
048 01 Rožňava
tel.: 058/733 13 84, 733 13 85
fax: 058/788 23 40
regag@stonline.sk
www.geocities.com/regag

Trenčianska regionálna rozvojová

agentúra
Opatovská 23
911 01 Trenčín
tel.: 032/744 45 79
fax: 032/744 39 90
trra@slovanet.sk

Regionálna rozvojová agentúra

Ipeľ – Hron
Hlavné námestie 1
P. O. Box 48
936 01 Šahy
tel./fax: 036/741 03 21
rra_ipel-hron@stonline.sk

Agentúra pre regionálny rozvoj

v Žiline
Republiky 1
010 01 Žilina
tel.: 041/500 21 46
fax: 041/562 22 95
arrza@stonline.sk
www.arrza.sk

Sekcia regionálnej politiky Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR

Sekcia regionálnej politiky plní úlohy ministerstva na úseku tvorby a realizácie štátnej politiky regionálneho rozvoja. Spolupracuje s miestnou štátnou správou a miestnou samosprávou a v súlade s princípom partnerstva s ďalšími inštitúciami a orgánmi pôsobiacimi v regionálnom rozvoji. Koordinuje spoluprácu pri vypracúvaní programových dokumentov regionálneho rozvoja. Koordinuje poradenskú pomoc, posudzuje návrhy projektov v rámci programu PHARE v oblasti hospodárskej a sociálnej súdržnosti, programu PHARE CBC. Zabezpečuje činnosti spojené s európskou integráciou rezortu vrátane prípravy riadiacej autority pre rámec podpory spoločenstva a iných štruktúr potrebných pre programovanie štrukturálnych fondov. Zabezpečuje manažment integrovanej siete regionálnych rozvojových agentúr a euroregiónov.

Sekcia regionálnej politiky:

e-mail: regionalna_politika@build.gov.sk
tel.: 02/59 75 38 15, 02/52 92 43 22
fax: 02/52 93 18 01
tel.: sekretariát 02/59 75 38 16

Odbor európskej integrácie

tel.: 02/59 75 38 32

Odbor stratégie regionálneho rozvoja

tel.: 02/59 75 38 18

Odbor programov regionálneho rozvoja a koordinácie štrukturálnych nástrojov

tel.: 02/59 75 39 16

Odbor manažmentu regionálneho rozvoja

tel.: 02/59 75 39 20

Odbor verejných prác

tel.: 02/59 36 42 92

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja (ďalej len „agentúra“) plní úlohy v oblasti implementácie programu PHARE – hospodárska a sociálna súdržnosť a PHARE – cezhraničná spolupráca (CBC), zabezpečuje administratívnu a finančnú stránku implementácie projektov v zmysle nového decentralizovaného implementačného systému (ďalej len „DIS manuálu“) v súlade s Pravidlami pre PHARE, ISPA SAPARD kontraktačnými procedúrami, a to najmä vedenie účtovníctva, organizáciu a prípravu verejných súťaží, uzatváranie zmlúv, fyzickú kontrolu procesu realizácie, realizáciu platieb, finančnú evidenciu a finančné hlásenia. Agentúra vo svojej činnosti uplatňuje zákon č. 263/1999 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov pri implementovaní projektov. Agentúra sa po úspešnom dokončení programu PHARE a prijatí Slovenskej republiky do Európskej únie stane platobnou agentúrou pre štrukturálny fond: Európsky fond regionálneho rozvoja.

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja

tel.: 02/59 75 28 20

Odbor implementačný

tel.: 02/59 75 28 17

Odbor platieb a účtovníctva

tel.: 02/59 75 28 21

Odbor kontroly agentúry

tel.: 02/59 75 28 16

ISBN 80-89102-01-8

Delegácia Európskej komisie v SR
Panská 3, 811 01 Bratislava 1

tel.: 02/54 43 17 18, www.europa.sk
e-mail: eic@europa.sk